

LAReS

Lowlands
Archaeological
Research
Service

Verbouwing en nieuwbouw aan de Wijngaardstraat te Geraardsbergen. Archeologienota

E.N.A. Heirbaut
C. Dockx

Colofon

Titel: Verbouwing en nieuwbouw aan de Wijngaardstraat te Geraardsbergen.
Archeologienota.

Auteur: Elly N.A. Heirbaut & C. Dockx

Grafische illustraties/GIS: LAReS

Rapportnummer: LAReS-rapport 340

Projectleider/veldwerkleider: Elly N.A. Heirbaut

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: juli 2020

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

© LAReS bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel I. Verslag van resultaten

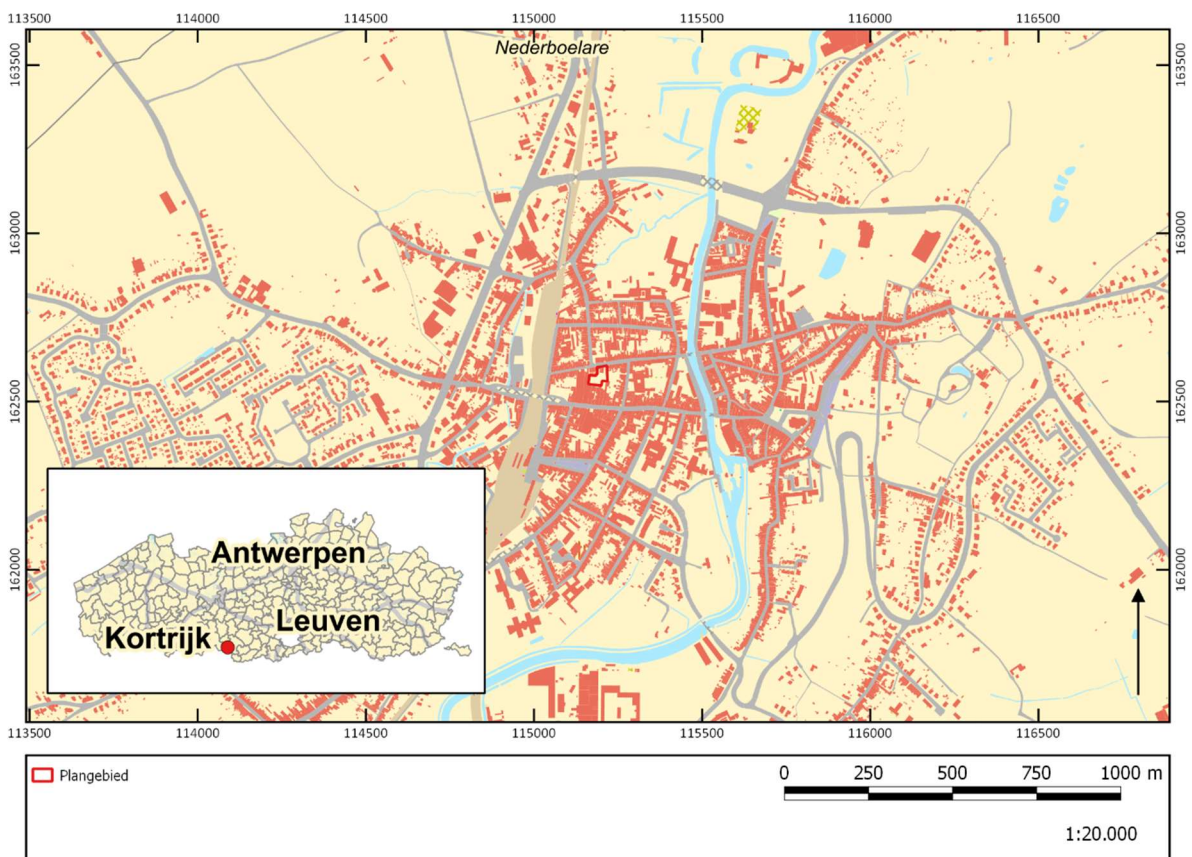
Inhoudstafel

1 INLEIDING	5
1.1 RANDVOORWAARDEN	6
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	7
2 VRAAGSTELLINGEN	8
3 METHODIEK VAN HET ONDERZOEK	9
3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK	9
3.2 RAPPORTAGE EN AFBEELDINGEN	10
4 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANEDE WERKZAAMHEDEN	11
4.1 BESTAANDE TOESTAND	11
4.2 NIEUWE TOESTAND	13
5 ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK	20
5.1 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	20
5.2 HISTORISCHE BRONNEN	20
5.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN	21
5.4 LUCHTFOTOGRAFIE	28
5.5 GEO(MORFO)LOGIE EN BODEM	31
5.5.1 DIGITAAL HOOGTEMODEL VLAANDEREN II	31
5.5.2 TERTIAIR GEOLOGISCHE KAART	33
5.5.3 QUARTAIR GEOLOGISCHE KAART	33
5.5.4 BODEMTYPE	33
5.5.5 POTENTIËLE BODEMEROSIE EN BODEMBEDEKKING	34
5.6 ARCHEOLOGISCHE BRONNEN	36
6 SYNTHESE	44
6.1 SYNTHESE VOOR GESPECIALISEERD PUBLIEK	44
6.1.1 SAMENVATTING VAN DE ONDERZOEKSRESULTATEN EN BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	44
6.1.2 IMPACT VAN VROEGERE EN GEPLANEDE WERKEN	45
6.1.3 POTENTIEBEPALING, KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL EN AANBEVELING	49
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	52
GERAADPLEEGDE WEBSITES	52
LIJST VAN FIGUREN	53

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Wijngaardstraat, huisnummer 60, 62 en 64 binnen de historische stadskern van Geraardsbergen (provincie Oost-Vlaanderen). Het plangebied bestaat uit drie percelen met een totale oppervlakte van ca. 2.162 m². Binnen het terrein staan momenteel drie gebouwen waarvan de gebouwen met huisnummer 60 en 62 beiden een bouwkundig erfgoedobject betreffen. Het gebouw met huisnummer 64 staat niet gekarteerd.

De opdrachtgever plant de gebouwen met huisnummer 60 en 62 te renoveren en het gebouw met huisnummer 64 te slopen. Op deze laatste locatie wordt dan nadien een nieuwbouw opgetrokken. Tot slot wordt aan de oostelijke zijde van het plangebied een kleine parking voorzien om enkele wagens te parkeren (fig. 1).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

Het doel van het onderzoek is het verkrijgen van een archeologienota waarvan akte is genomen naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag met stedenbouwkundig luik. Het onderzoek (projectcode 2020F233) werd uitgevoerd door twee erkende archeologen conform de Code van Goede Praktijk. Onderhavige archeologienota bestaat uit twee delen: een verslag van de resultaten van het vooronderzoek (deel I) en het daaruit voortvloeiende programma van maatregelen (deel II).

Het onderzoek omvat in de eerste plaats een bureauonderzoek. Hierbij wordt nagegaan welke mogelijke archeologische en cultuurhistorische waarden zich binnen het projectgebied bevinden. Op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek wordt geëvalueerd in hoeverre er voldoende informatie voorhanden is om tot bovengenoemde doelstelling te bekomen, of dat er bijkomend vooronderzoek in een andere vorm (al dan niet met bodemingreep) noodzakelijk is.

Het verslag van de resultaten van het vooronderzoek omvat naast deze inleiding nog vijf hoofdstukken. In hoofdstuk 2 worden de vraagstellingen die voor dit onderzoek relevant zijn, opgesomd. Deze vraagstellingen zullen in hoofdstuk 6 beantwoord worden, in zoverre als mogelijk op basis van de resultaten van het vooronderzoek. De gehanteerde werkwijze en onderzoeksstrategie worden in hoofdstuk 3 beschreven. Hier wordt ook de gemaakte selectie inzake bronnen verantwoord (cf. de Code van Goede Praktijk, par. 12.5.2.1). De geplande werkzaamheden worden in hoofdstuk 4 beschreven. Hierbij is van groot belang dat duidelijk wordt in hoeverre de werken impact zullen hebben op het (eventueel aanwezige) bodemarchief. Hoofdstuk 5 vormt de weerslag van de resultaten van het bureauonderzoek (*assessment*), gebaseerd op een exhaustieve studie van het beschikbare kaartmateriaal, de historische en archeologische bronnen. In dit hoofdstuk wordt geëvalueerd wat de archeologische potentie van het plangebied is. In hoofdstuk 6 wordt een synthese gevormd op basis van het *assessment*, waarin de onderzoeksvragen beantwoord worden en wordt ook geïnformeerd over de eventuele kennisvermeerdering die het plangebied kan opleveren. Verder wordt nagegaan in hoeverre de eventuele archeologische en cultuurhistorische waarden aangetast kunnen/zullen worden door de geplande werkzaamheden. Het eerste deel wordt afgesloten met de bibliografie en bijlagen. Het tweede deel omvat een gemotiveerd advies omtrent het vervolgtraject (programma van maatregelen).

1.1 Randvoorwaarden

Het terrein is momenteel ontoegankelijk voor verder archeologisch vooronderzoek buiten het bureauonderzoek aangezien het terrein nog bebouwd is. Het archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem zal bijgevolg in een uitgesteld traject worden uitgevoerd, dit om logistieke redenen.

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Wijngaardstraat, Geraardsbergen	
Ligging	Wijngaardstraat 60-62-64, 9500 Geraardsbergen	
Kadastrale gegevens	Geraardsbergen, 1 ^e afdeling, sectie A, percelen 370p, 370n en 370m.	
Bounding Box	X	Y
	117281.413625	163715.118434
	113122.163621	163715.118434
	117281.413625	161484.680932
	113122.163621	161484.680932
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek	
Projectcode	2020F233	
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS Caroline Dockx, LAReS	
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/ Archeoloog/2016/00162 Caroline Dockx: OE/ERK/ Archeoloog/2019/00020	
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing	
Termijn	juli 2020	
Geplande ingreep	Renovatie van twee bestaande woningen, de sloop van één woning en het optrekken van een nieuwbouw en een kleine parking.	
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 2.162 m²	
Oppervlakte geplande werken	ca. 856 m²	
Archeologische relevante informatie	archeologische zone historische stadskern Geraardsbergen	
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 300 m² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.	
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1	
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.	
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek, archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject	

2 Vraagstellingen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op? Welke onderzoeksstrategie moet toegepast worden in het uitgesteld traject?

3 Methodiek van het onderzoek

3.1 Onderzoeksmethodiek

Om na te gaan of er archeologische en cultuurhistorische waarden in het plangebied aanwezig zijn en om een antwoord te kunnen geven op de in hoofdstuk 2 geformuleerde vraagstellingen, is een bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn verschillende soorten bronnen geraadpleegd, die in hoofdstuk 5 besproken zullen worden (*assessment*). De meeste bronnen zijn online beschikbaar gesteld door de Vlaamse Overheid.

Om de fysische geografie van het projectgebied te onderzoeken zijn de bodemkaart, bodembedekkingskaart, erosiegevoeligheidskaart, tertiair geologische kaart en quartair geologische kaart geraadpleegd. Deze zijn online te raadplegen in de databases van Geopunt Vlaanderen (www.geopunt.be) en in de Databank Ondergrond Vlaanderen (www.dov.vlaanderen.be).

Om een beeld te krijgen van de historische (landschaps)ontwikkeling van het plangebied zijn de beschikbare historische en topografische kaarten geraadpleegd. De georeferende historische kaarten, dit zijn de kaart van Jacob van Deventer (1545-1575), Sanderus (1586-1664), Frickx (1712), de Villaretkaart (1745-1748), de kaart van de Ferraris (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de kaart van Vandermaelen (1846-1854), kunnen online geraadpleegd worden via het Geoportaal Onroerend Erfgoed (www.geo.onroenderfgoed.be).

De kaart van Popp (1842-1879) en de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is voor dit gebied niet beschikbaar. Op dezelfde website zijn ook verschillende 20^e- en 21^e-eeuwse luchtfoto's te raadplegen. Daarnaast is gebruik gemaakt van ander historisch kaartmateriaal, o.a. uit de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, dat is in te zien via de website van Cartesius (www.cartesius.be). Voor de historische bronnen is gebruik gemaakt van de inventaris onroerend erfgoed en van schriftelijke bronnen. De combinatie van historische bronnen, historische kaarten, topografische kaarten en luchtfoto's zorgt ervoor dat de ontwikkeling van het projectgebied en de ruimere omgeving vanaf de 18^e eeuw tot het heden goed in beeld gebracht kan worden.

Om ook zicht te krijgen op de perioden vóór de 18^e eeuw is onderzocht of er zich in en/of nabij het plangebied archeologische resten in de ondergrond bevinden of reeds zijn onderzocht. Om dit te kunnen bepalen, zijn voornamelijk de online beschikbare gegevens geanalyseerd. Hierbij is in eerste instantie de database van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI; www.cai.onroenderfgoed.be) bevraagd. Hierbij moet opgemerkt worden dat de CAI niet volledig is en geen garantie biedt op de aanwezigheid of afwezigheid van een eventuele archeologische site. Ook is www.inventaris.onroenderfgoed.be geraadpleegd voor het plangebied en de ruimere omgeving. Dit is verder in dit rapport verwerkt.

Naast het onderzoek naar de historische ontwikkeling van het gebied en de reeds gekarteerde archeologische vindplaatsen, dienen ook de geplande werkzaamheden en de (eventueel) hierbij horende verstoringen in kaart gebracht te worden. De beschrijvingen gebeuren op basis van de plannen en schetsen die de opdrachtgever ter beschikking heeft gesteld (hoofdstuk 4). Hiertoe behoren de plannen van en informatie over de bestaande bebouwing (“bestaande toestand”) en de bouwtekeningen van het te realiseren project (“nieuwe toestand”).

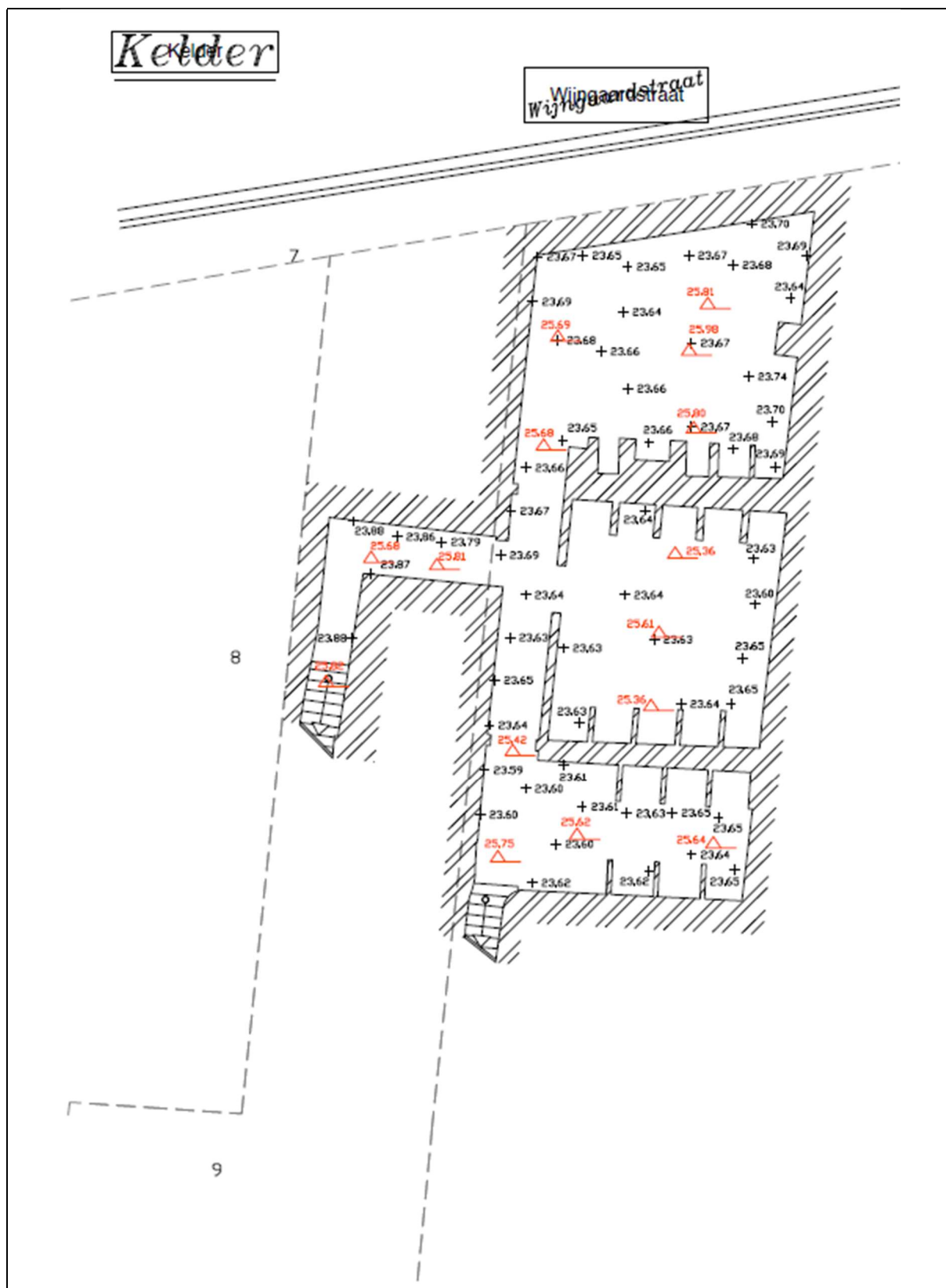
Op basis van alle beschikbare gegevens is tenslotte een conclusie getrokken omtrent de kans op de aanwezigheid van archeologisch erfgoed met een groot potentieel tot kennisvermeerdering en de eventuele intactheid van een al dan niet aanwezige archeologische site (hoofdstuk 6). Hieruit vloeit een advies omtrent eventuele vervolgstappen die genomen moeten worden.

3.2 Rapportage en afbeeldingen

De indeling in hoofdstukken is reeds eerder beschreven. Wat betreft de afbeeldingen die in deze archeologienota zijn opgenomen, geldt dat zij alle zijn afgebeeld op klein formaat omwille van de opmaak van de tekst. In bijlage zijn de beschikbare plannen opgenomen.

De kaarten die gemaakt zijn op basis van de beschikbare bodemkaarten, luchtfoto's en CAI zijn zoveel mogelijk op eenzelfde schaal vervaardigd (zie ook figurenlijst). Omwille van de duidelijkheid (vb. situeren van het plangebied ten opzichte van de omringende omgeving) kan hiervan afgeweken zijn. Historische kaarten zijn op een andere schaal gemaakt om zo ook zicht te geven op een groter gebied, of juist in te zoomen op details.

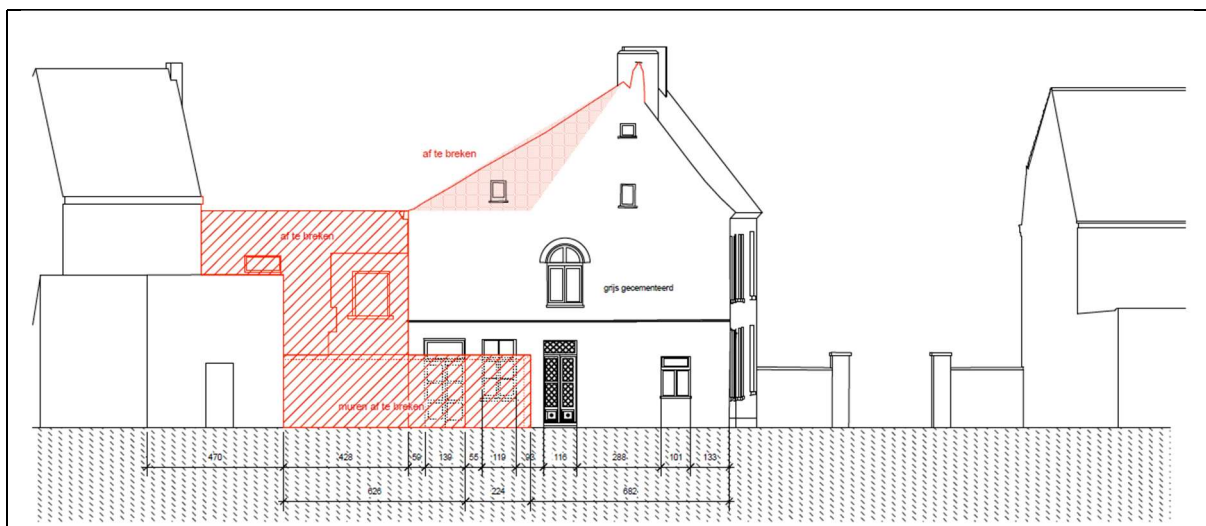
De in deze archeologienota opgenomen informatie en plannen zijn vermeld met toezegging van de opdrachtgever.

Figuur 3. Funderings- en kelderplan bestaande toestand woning 60 en 62.

4.2 Nieuwe toestand

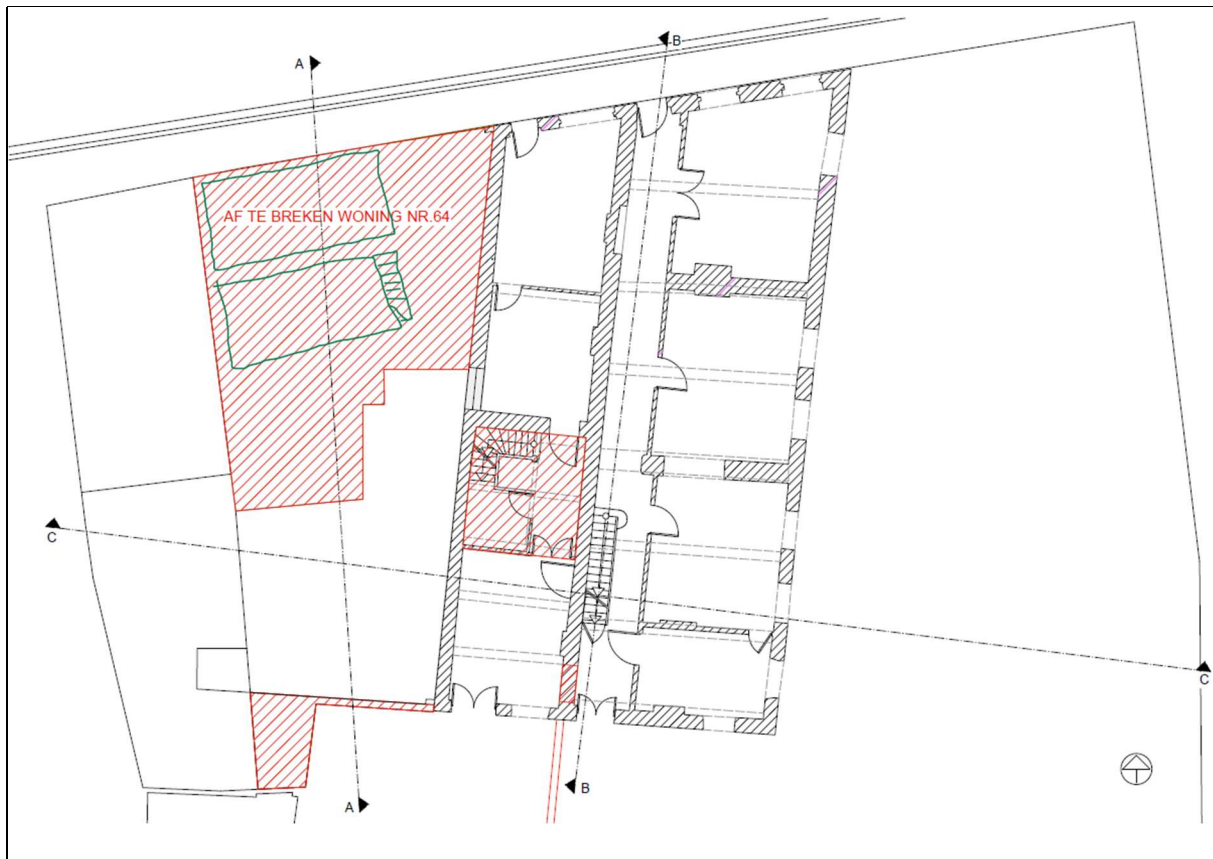
In eerste instantie zal de woning met huisnummer 64 volledig gesloopt worden, inclusief de kelder, de funderingen en de riolering (fig. 3, 4 en 5). Daarnaast zal ook een deel van het bestaande dak en enkele bestaande muren van de woningen met huisnummer 60 en 62 afgebroken en aangepast worden aan de nieuwbouw. De geplande werken in de woningen met huisnummer 60 en 62 betreffen echter geen structurele veranderingen. Nadien zal het terrein bouwrijp gemaakt worden om de geplande nieuwbouw op te trekken (fig. 4).

Figuur 4. Aanduiding van de te slopen structuren.

Figuur 5. Aanduiding van de te slopen structuren.

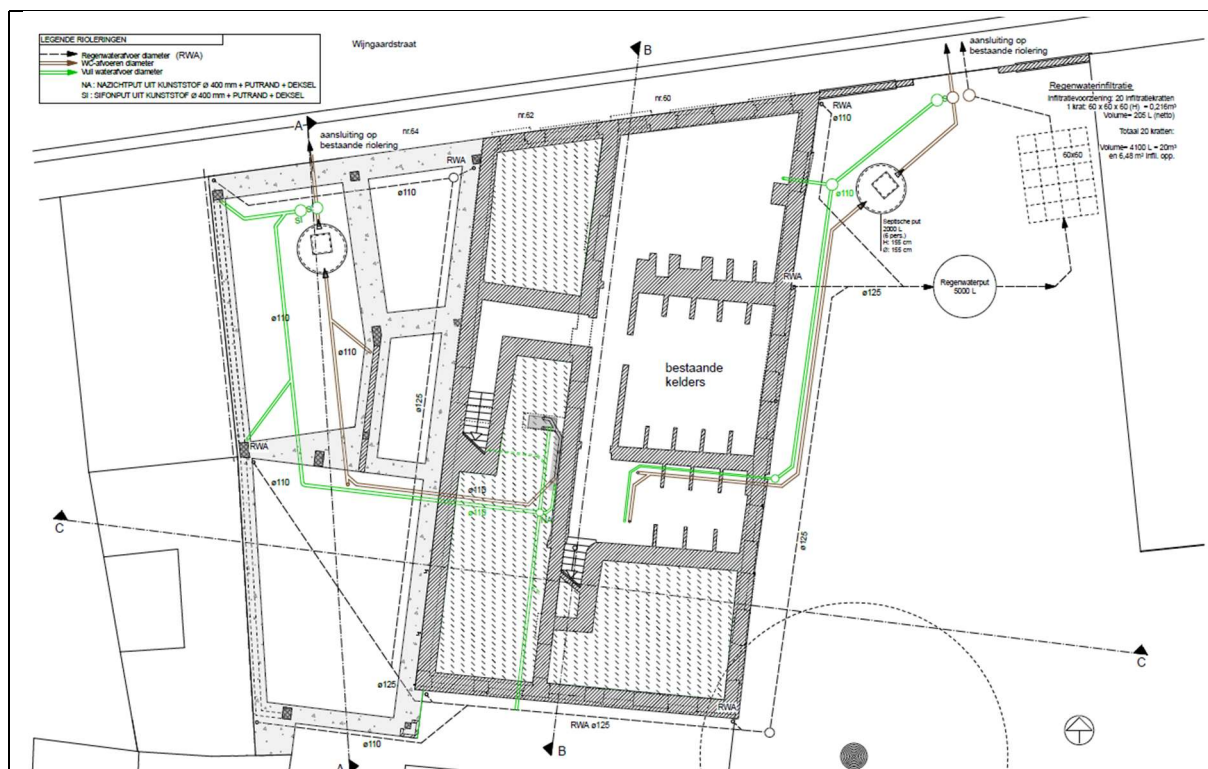
Figuur 6. Aanduiding van de te slopen structuren op grondplan bestaande toestand.

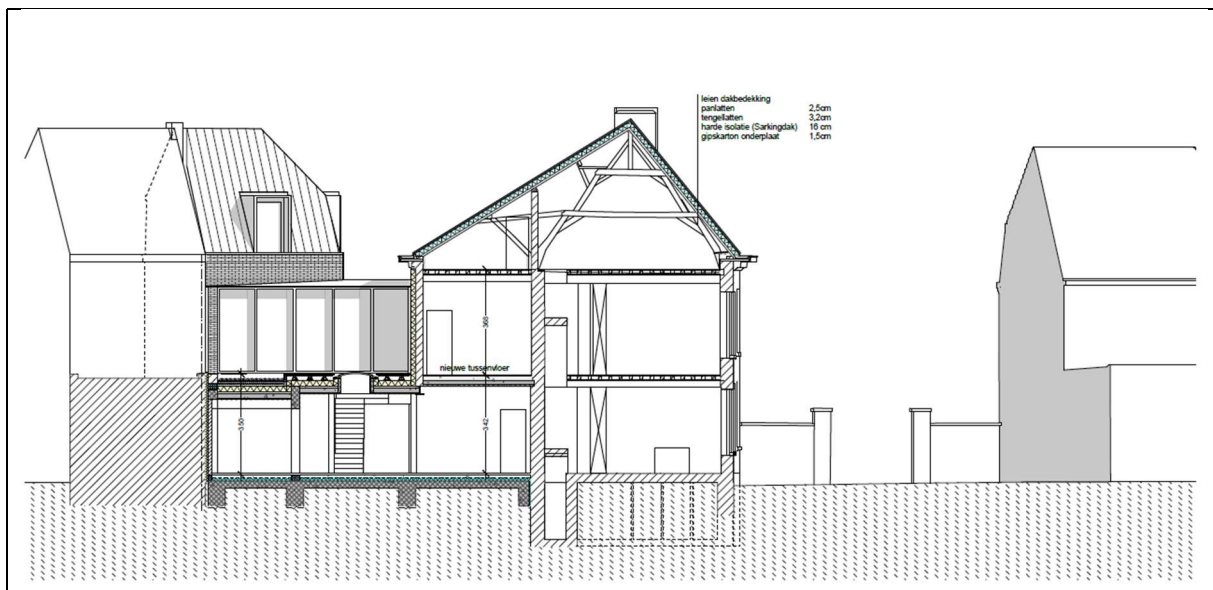
Wanneer de sloopwerken afgerond zijn, kunnen de geplande werken van start gaan. De geplande nieuwbouw betreft een aanbouw aan de bestaande woningen met huisnummer 60 en 62. Deze nieuwbouw zal zo aansluiten aan de bestaande woningen dat het eigenlijk één groot geheel wordt.

De nieuwbouw zal niet meer onderkelderd worden, maar gefundeerd worden op de vaste ondergrond (fig. 7) op een diepte van ca. 70 cm -mv, maar dit is afhankelijk van de diepte van de vaste ondergrond. De bestaande kelders van woning 60 en 62 blijven behouden. De vloer van de nieuwbouw, die op deze funderingen zal aangelegd worden, betreft een betonvloer met isolatie en chape met een totale dikte van ca. 46 cm. Het gaat dus eigenlijk om een vloerplaat op volle grond (fig. 10).

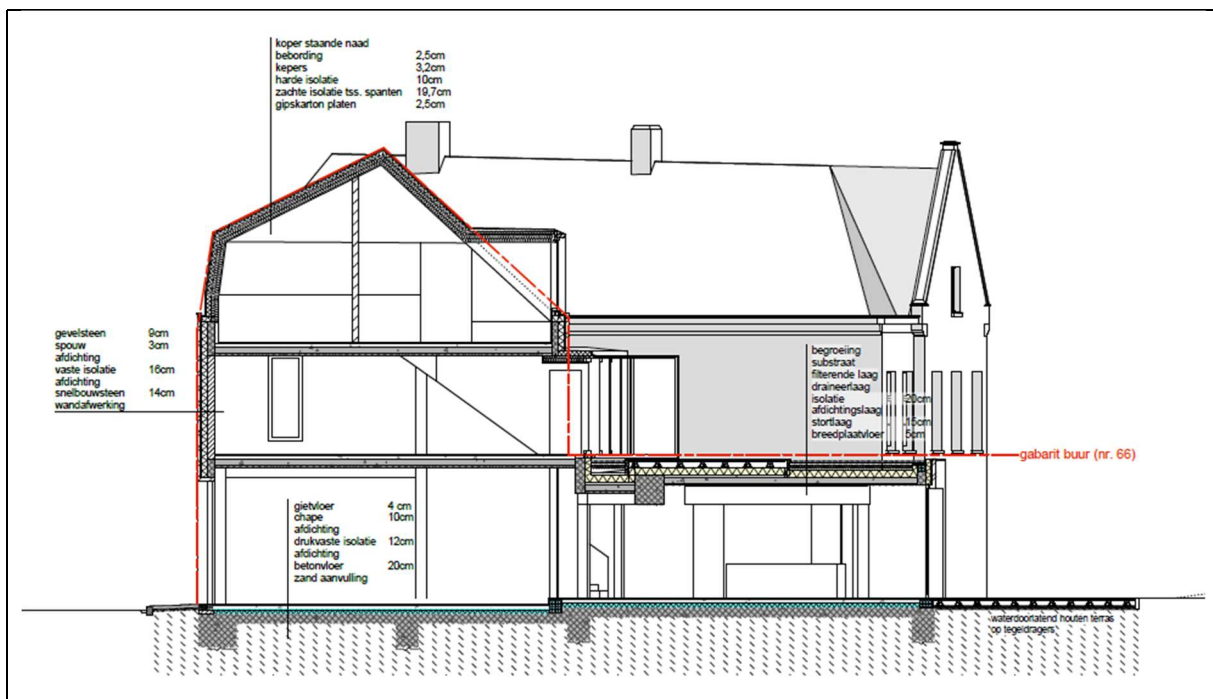
Daarnaast worden ook de nutsleidingen aangelegd (fig. 7). Deze betreffen waterleiding en riolering, alsook twee septische putten, een regenwaterput en een infiltratievoorziening voor regenwater. De leidingen worden lokaal aangelegd in smalle sleuven en kleine putten. Deze leidingen worden doorgaans op een diepte van ca. 80 cm -mv aangelegd. De septische putten worden op een diepte van minstens 155 cm -mv aangelegd. Deze nutsleidingen worden zowel in de nieuwbouw als in de bestaande woningen aangelegd.

Na de funderingswerken en het aanleggen van de nutsleidingen kan de nieuwbouw verder opgetrokken worden. Op onderstaande afbeeldingen (fig. 8, 9 en 10) is te zien dat de nieuwbouw twee verdiepen telt en dat er twee groendaken voorzien zijn (fig. 11, 12, 13 en 14).

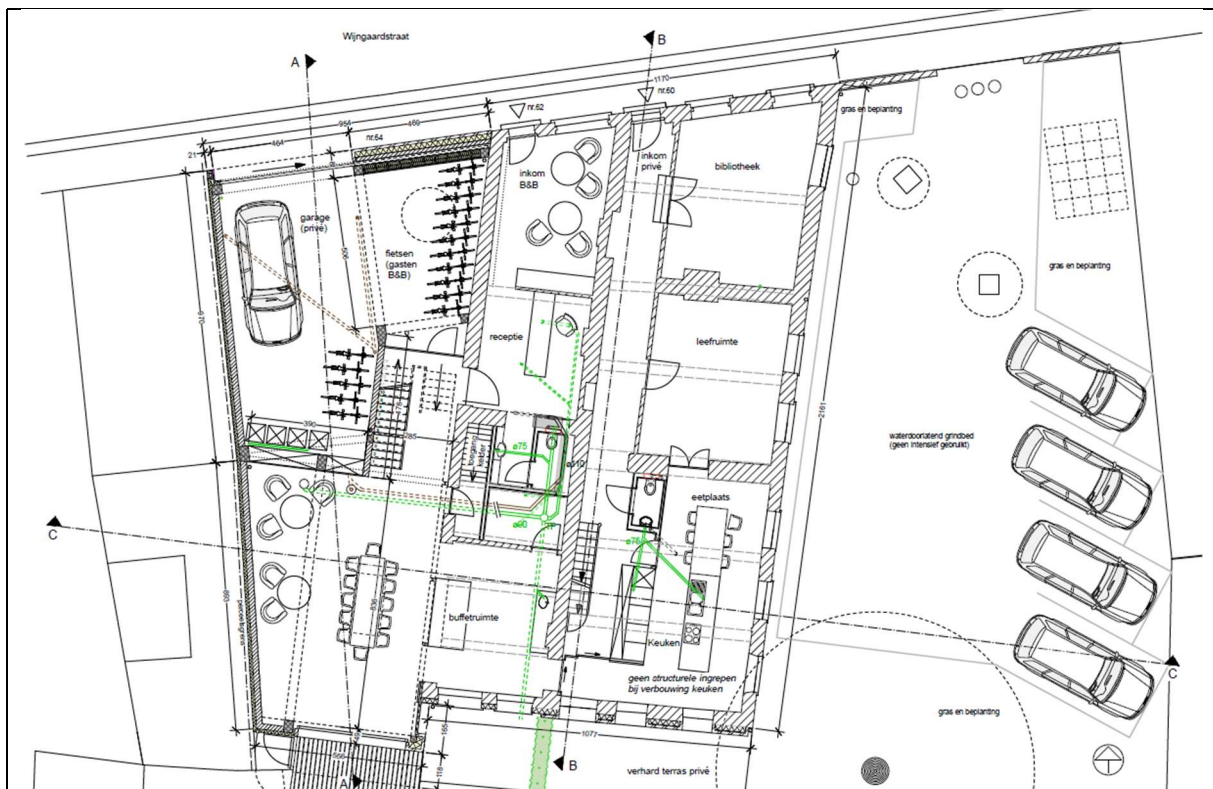

Figuur 9. Doorsnede nieuwe toestand zuidkant.

Figuur 10. Doorsnede nieuwe toestand westkant.

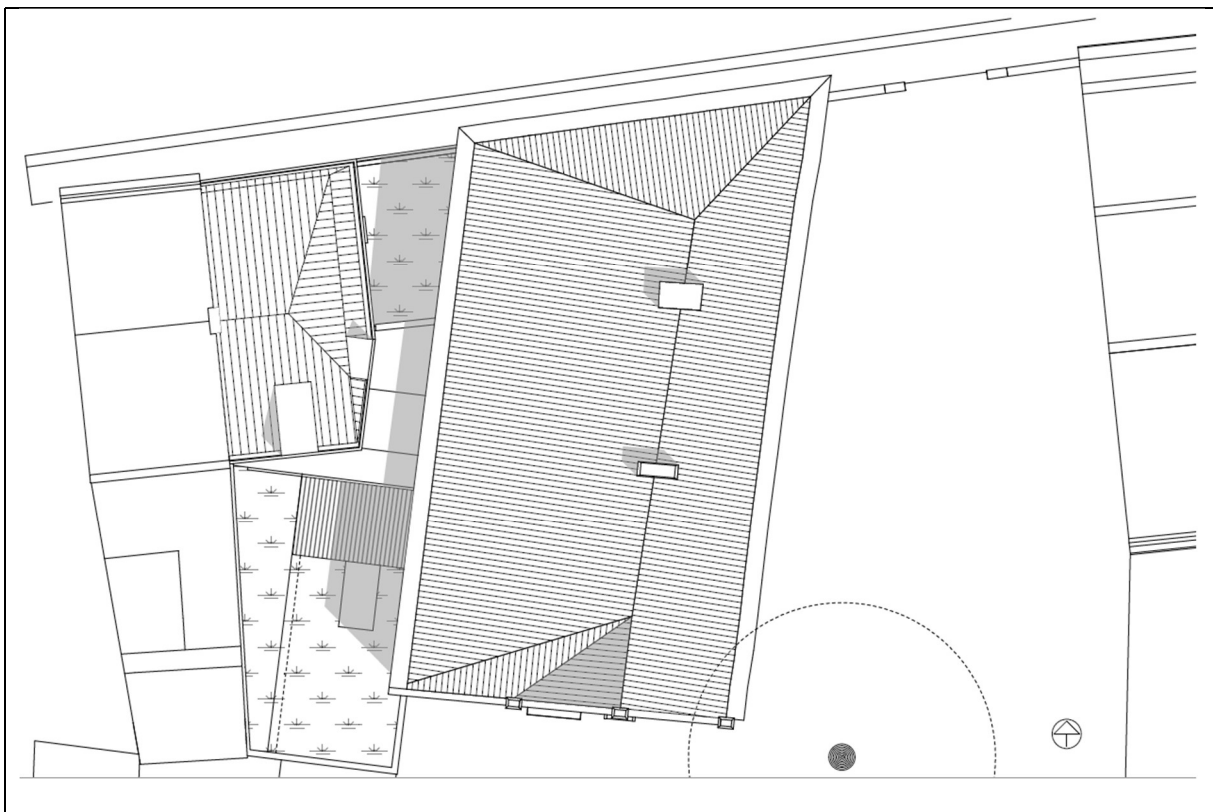
Figuur 11. Grondplan gelijkvloers.

Figuur 12. Grondplan 1^e verdiep.

Figuur 13. Grondplan 2^e verdiep.

Figuur 14. Bovenaanzicht nieuwe toestand.

Figuur 15. Inplantingsplan nieuwe toestand.

Wanneer de nieuwbouw volledig opgetrokken is, wordt er achteraan de woningen nog een waterdoorlatend houten terras op tegel dragers aangelegd, een verhard terras aangelegd en wordt ten oosten van het gebouw met huisnummer 60 een kleine parking in een waterdoorlatend grindbed voorzien. De aanleg van het houten terras en de parking brengt geen tot weinig verstoring van het bodemarchief met zich mee. De aanleg van het verhard terras daarentegen, dat een oppervlakte heeft van ca. 35 m², kan de bodem enigszins verstoren. Dit kan echter moeilijk ingeschat worden aangezien de diepte van de aanleg van dit terras niet bekend is.

5 Archeologisch bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt verslag uitgebracht van het bureauonderzoek naar de archeologische en historische kennis over het plangebied (*assessment-rapport*). De hierbij gehanteerde methoden, technieken en criteria zijn beschreven in hoofdstuk 3.

5.1 Archeologische voorkennis

Er is nog geen archeologisch onderzoek in welke vorm dan ook uitgevoerd binnen de grenzen van het plangebied. Deze bureaustudie is met andere woorden het eerste onderzoek dat voor deze locatie wordt uitgevoerd. Buiten de grenzen van het plangebied zijn op verschillende locaties al archeologisch onderzoek uitgevoerd. Deze worden beschreven in paragraaf 5.6.

Daarnaast dient wel vermeld te worden dat het plangebied in een archeologische zone gelegen is en dat twee woningen als bouwkundig erfgoedobject gekarteerd staan. Deze worden eveneens beschreven in paragraaf 5.6.

5.2 Historische bronnen

Voor het historisch onderzoek is gebruik gemaakt van de gegevens uit de inventaris onroerend erfgoed en heemkundige literatuur online. Hieruit blijkt dat de stad werd gesticht tussen 1067 en 1070 als versterking van het Vlaamse grondgebied door Boudewijn VI, Graaf van Vlaanderen en Henegouwen. Hij had het erfleem aangekocht van Geraard, de heer van Hunnegem. Het grondgebied lag tussen de Dender en de westelijke helling van de Oudenberg op de grens met de graafschappen Henegouwen en Brabant.

De stad ontwikkelde zich vrij vlug dankzij de toen verleende vrijheidsvoorrechten van de stadskeure op de rechteroever van de Dender en pas later, waarschijnlijk reeds in de 13^e eeuw, op de lager gelegen vlakkere linkeroever. Er groeide al snel een centrum uit met een lokale economische functie en belangrijk marktrecht. Belangrijk voor de sociale, economische, culturele en geestelijke expansie was ook de overplanting (1081) van de Sint Adriaansabdij van Dikkelvenne naar Geraardsbergen.

In 1332 werden de vestingmuren opgetrokken met versterkte torens en zes stadspoorten. Door de strategische ligging van Geraardsbergen werd de stads dikwijls geteisterd door oorlogen. Zo werd de stad vreselijk verwoest in 1381 door Lodewijk van Male. Het dieptepunt werd bereikt in de 15^e eeuw toen de lakennijverheid verdween en Geraardsbergen geplunderd werd door de Gentenaars en de troepen van Filips de Goede (1452-1453).

In de 16^e eeuw kwam de kanttijverheid en tapijtweverij op waardoor de stad terug opbloei, vooral vanaf de 17^e eeuw door de opkomst van de lijnwaadindustrie. Onder het Spaanse bewind werd Geraardsbergen echter opnieuw zwaar geplunderd tijdens de tweede helft van de 16^e eeuw. De eerste helft van de 17^e eeuw was dus een

herstelperiode voor de stad, maar in de tweede helft van de 17^e eeuw kwam er al opnieuw een dieptepunt gedurende de Spaans-Franse oorlog.

Tijdens het Oostenrijks bewind kwam er een gunstige periode voor handel en nijverheid (bierbrouwerijen, alcoholstokerijen en tabaksnijverheid). Deze relatieve welvaart duurde tot in de 19^e eeuw en de stad kende een bloeiperiode door de kantnijverheid en de ingevoerde lucifersfabricatie en sigarennijverheid (1850-1870). Door het verdwijnen van de kantindustrie, het weggwijnen van de sigarenfabricatie en het relatieve verval van de lucifersnijverheid vanaf de eerste helft van de 20^e eeuw weken de arbeidskrachten uit en verminderde de hele economische activiteit. Dit demografische verval is nog steeds aanwezig bij gebrek aan een administratieve functie en aan voldoende nijverheid. De huidige bedrijvigheid van Geraardsbergen is voornamelijk te danken aan haar commercieel-verzorgende functie.¹

5.3 Cartografische bronnen

Voor dit gedeelte van het onderzoek zijn de kaarten van Jacob van Deventer, van Sanderus, van Villaret, van Frickx, van de graaf De Ferraris, de Atlas der Buurtwegen en de Vandermaelenkaart gebruikt. De Poppkaart en de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw is voor dit plangebied niet beschikbaar.² Er zijn in dit kader ook recente topografische kaarten ook bekeken.

De oudste cartografische bron die beschikbaar is voor de stad Geraardsbergen is de stedenatlas van Jacob van Deventer³ (1545-1575) (fig. 16). Hierop is te zien dat er op de locatie van het plangebied mogelijk reeds bebouwing gekarteerd werd. Ten oosten van het terrein wordt op korte afstand een kerk en klooster weergegeven. Dit is het Sint-Catharinacollege. De markt met de kerk en het stadhuis wordt ten oosten van de Dender gekarteerd op enige afstand van het plangebied.

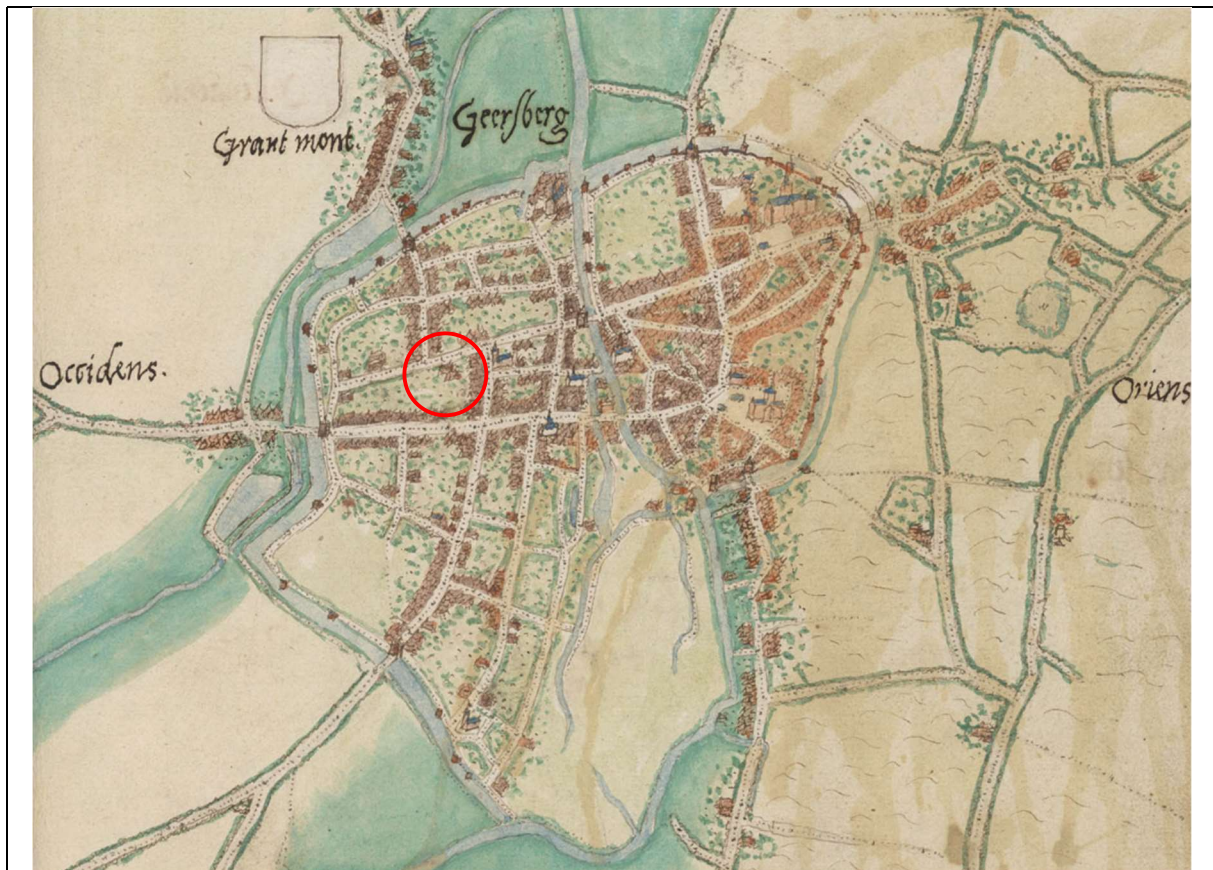
Een andere cartografische bron is de Sanderuskaart (1586-1664)⁴ (fig. 17). Hierop wordt Geraardsbergen figuratief weergegeven vanuit zuidwestelijke hoek. Op deze kaart zijn de stadsmuren te zien, alsook een stadspoort, genaamd de Hunnegempoort (rechts). De twee invalswegen naar de stad die hierop worden afgebeeld, zijn de Oudenaardsestraat (links) en de Lessensestraat (rechts). Voor de stadsmuren wordt een vijver of plas weergegeven. Dit is mogelijk een restant van de vroegere stadsgracht die rondom de stadsmuren lag. Verder is de Onze-Lieve-Vrouwekerk op de markt en het stadhuis afgebeeld op de kaart. Ook de Dender die door de stad stroomt, wordt hier weergegeven met een brug over de rivier naar de linkeroever van de Dender waar het plangebied gelegen is. Hier wordt bebouwing weergegeven, maar een exacte locatie van het plangebied kan hier niet uit afgeleid worden, gezien de kaart niet volledig realistisch wordt weergegeven.

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13428>

² Alle gebruikte kaarten en luchtfoto's kunnen online geraadpleegd worden op <http://www.geopunt.be>. Dit zal niet elke keer herhaald worden bij de desbetreffende kaartbeschrijving.

³ <http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000043514>

⁴ Koninklijke Bibliotheek van België, 2020.

Figuur 16. Uitsnede uit de stedenatlas van Jacob van Deventer (1545-1575).

Figuur 17. Kaart van Sanderus (1586-1664).

Op de Frickxkaart wordt het plangebied ten westen van de Dender gekarteerd, maar de stads Geraardsbergen wordt hier niet op weergegeven. Als algemeen referentiekader lijkt de Frickxkaart (fig. 18) dus moeilijk leesbaar als alleenstaand cartografisch document. De kaart is te algemeen om er duidelijke informatie over het

plangebied uit af te leiden. Daarenboven kan de kaart niet goed gegeorefereerd worden.

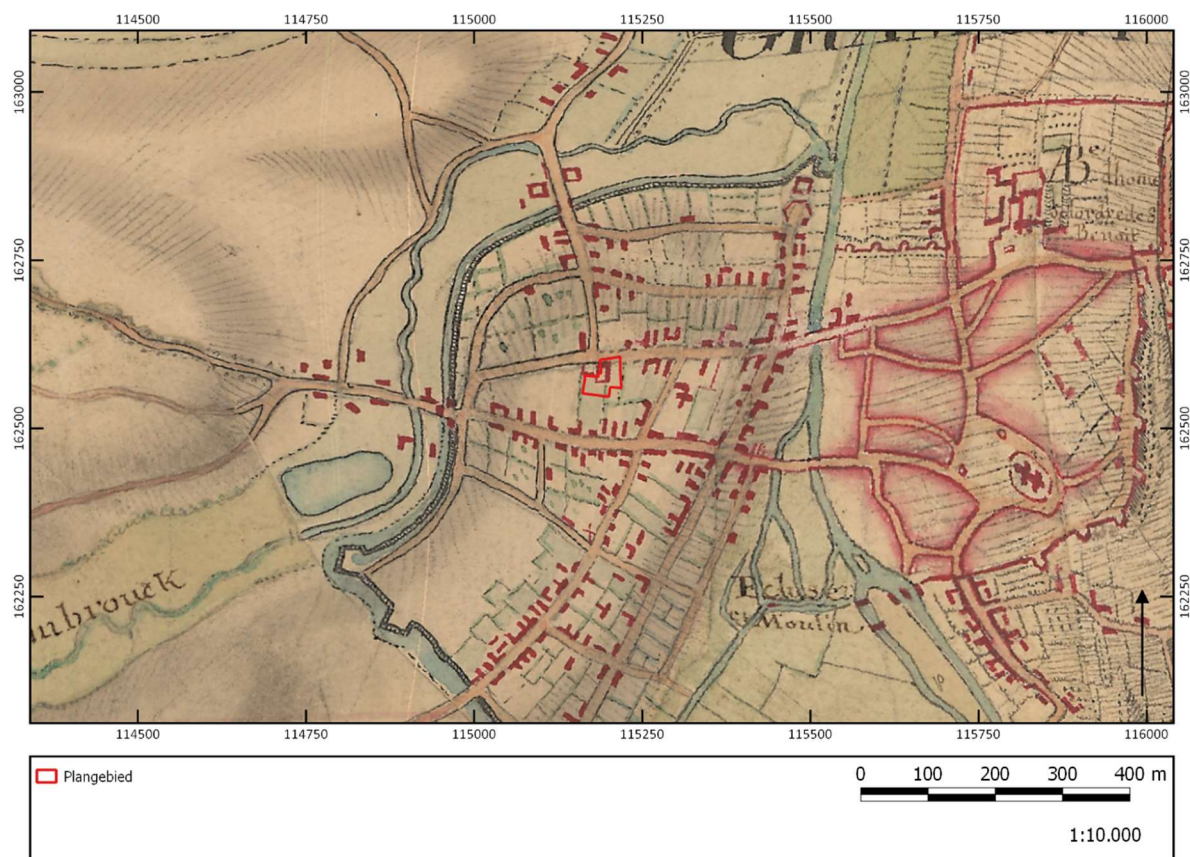

Figuur 18. Uitsnede uit de Frickxkaart (1744).

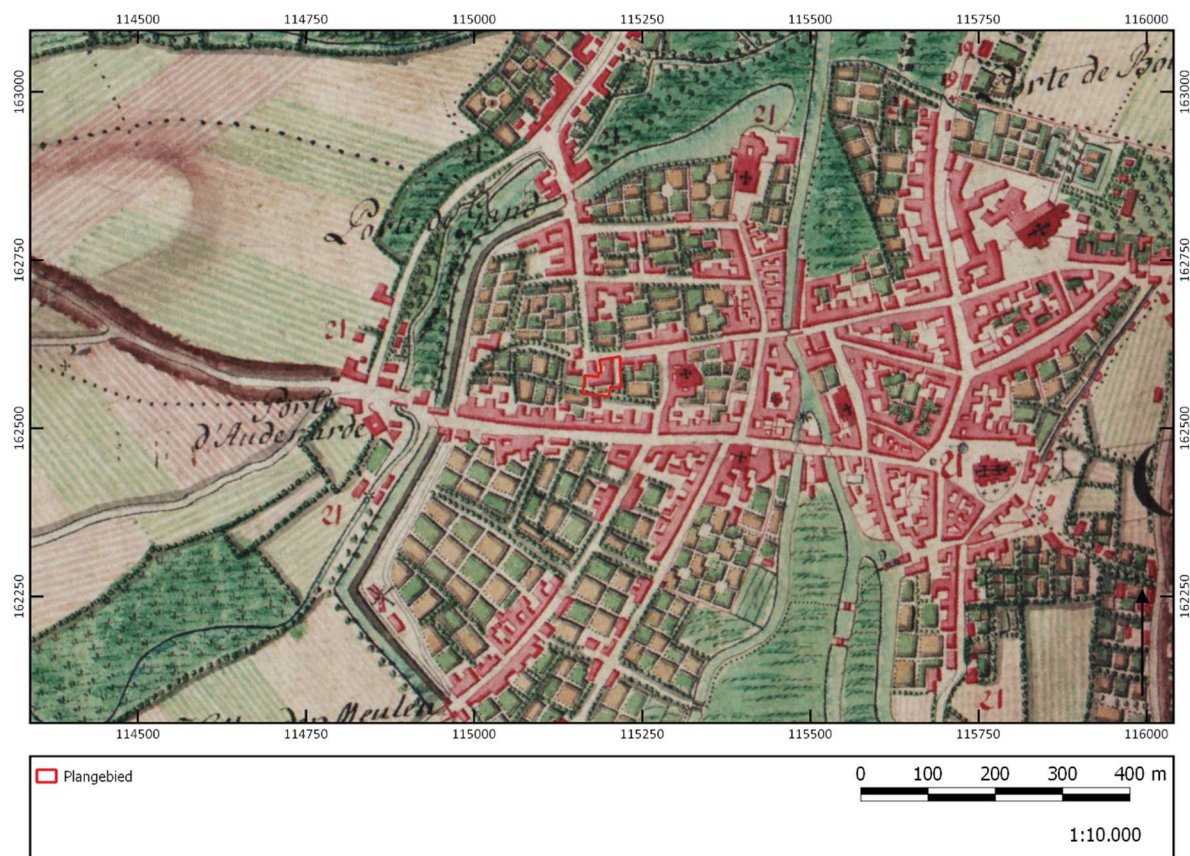
De Villaretkaart (1745-1748) (fig. 19) laat zien dat het plangebied net ten westen van de Dender gelegen is, binnen de stadsmuren van Geraardsbergen. Binnen het terrein wordt nog steeds bebouwing gekarteerd aan de straatzijde. Het gaat hierbij om een vierkant gebouw. Het achterliggende gedeelte is op dat moment in gebruik als (moes)tuin. Ten zuidoosten van het plangebied wordt de kerk en de markt gekarteerd met bebouwing errond. Verder is er weinig informatie af te leiden uit deze kaart.

De Ferrariskaart (1771-1778) (fig. 20) geeft deze locatie opnieuw als bebouwd weer. Binnen het terrein wordt een U-vormig gebouw weergegeven met achteraan een (moes)tuin. De vorm van de bebouwing wijkt dus af van wat eerder op de Villaretkaart te zien was. Verder zijn er weinig veranderingen op te merken in de nabije omgeving van het plangebied.

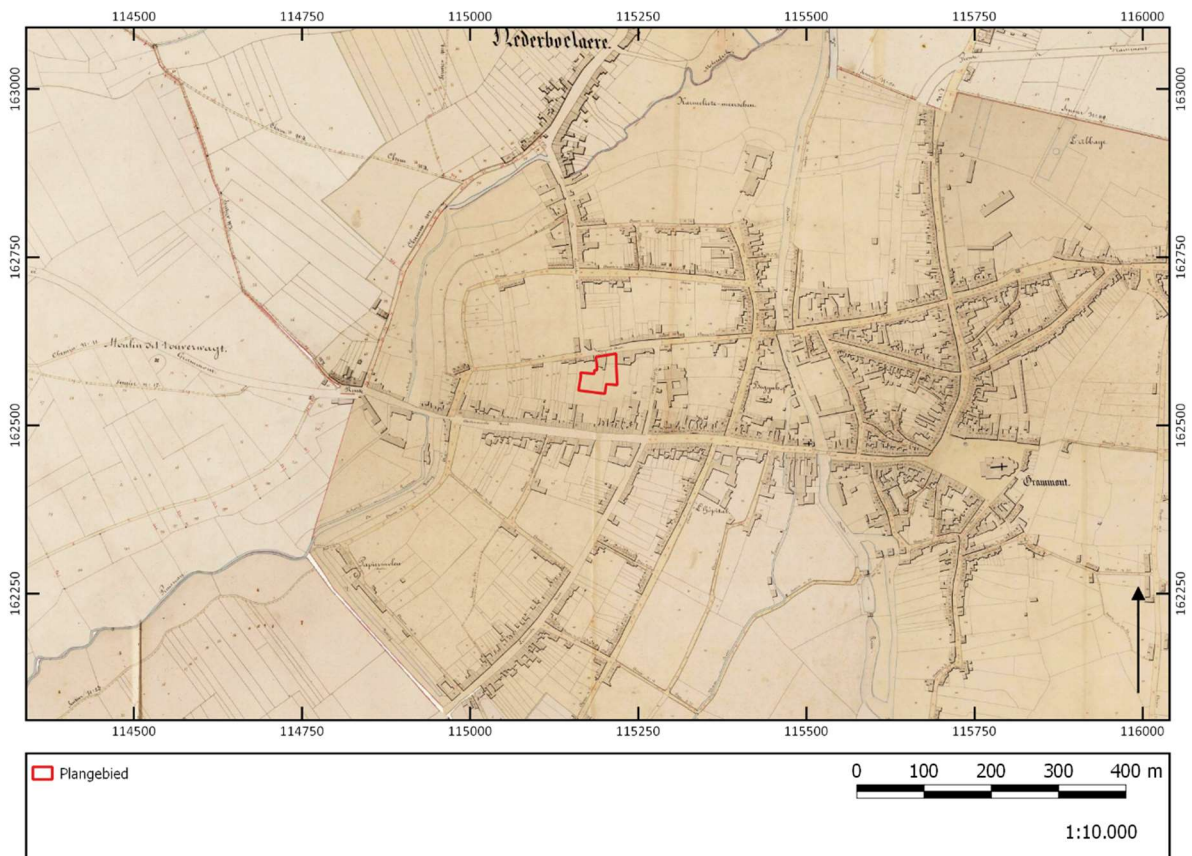
Ongeveer een halve eeuw later worden de kaarten van de Atlas der Buurtwegen (1841) gemaakt (fig. 21). Daarop is te zien dat het terrein nog steeds als bebouwd wordt weergegeven. In tegenstelling tot de Ferrariskaart wordt er nu een groot rechthoekig gebouw binnen het plangebied gekarteerd. Dit gebouw bevindt zich aan de straatzijde. Het achterliggende gedeelte is waarschijnlijk nog steeds in gebruik als (moes)tuin. Verder is het wegennet zo goed als onveranderd gebleven en zijn er geen grote veranderingen op te merken.

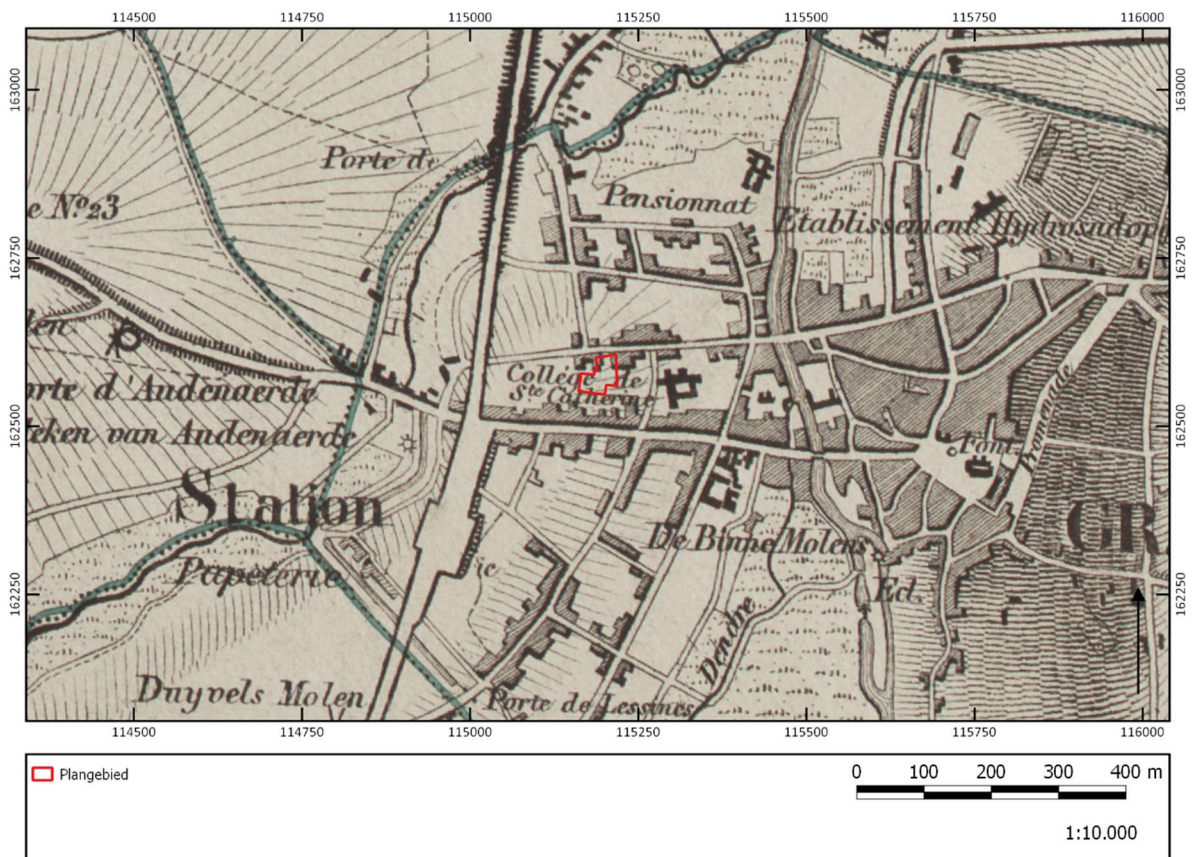
Figuur 19. Uitsnede uit de Villaretkkaart (1745-1748).

Figuur 20. Uitsnede uit de Ferrariskaart (1771-1778).

Figuur 21. Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (1841).

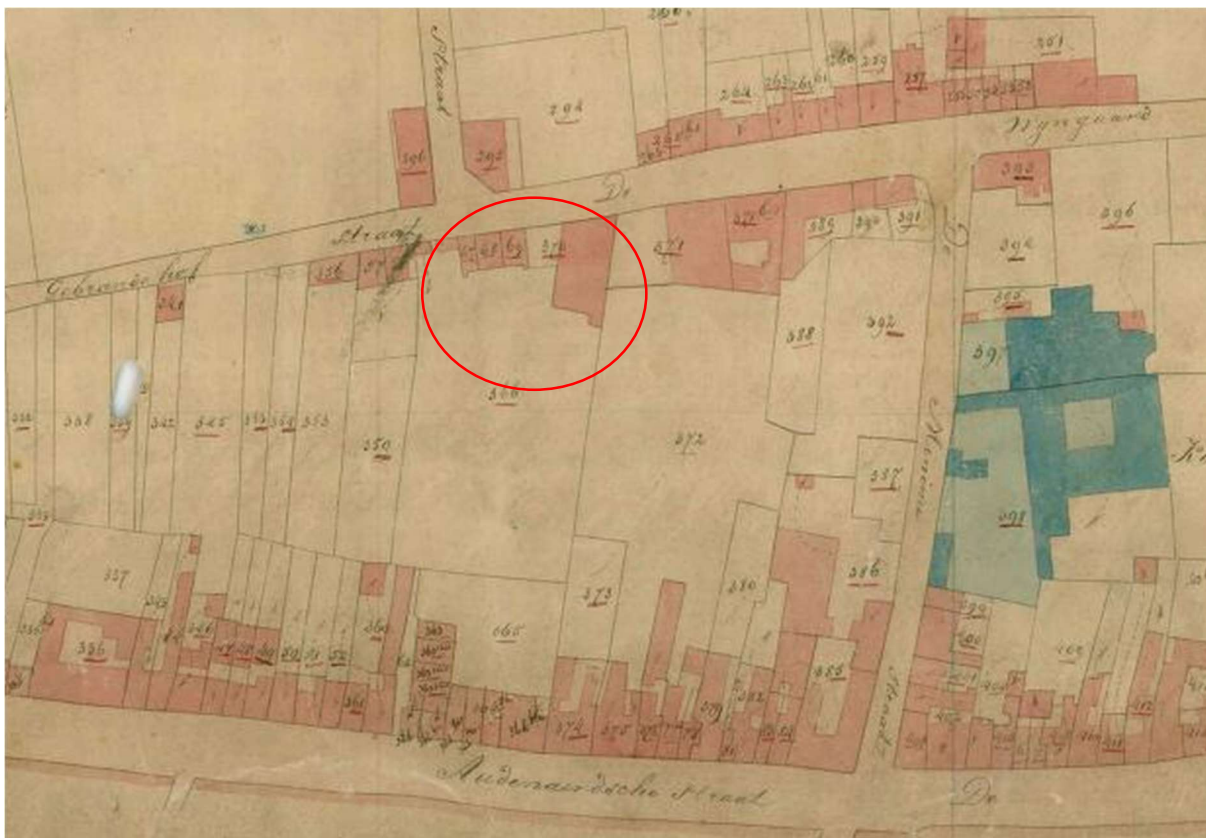
Figuur 22a. Uitsnede uit de Vandermaelenkaart (1846-1854).

De Vandermaelenkaart (1846-1854) vertoont een gelijkaardig beeld als de Atlas der Buurtwegen (fig. 22a). Het plangebied is hierbij nog steeds bebouwd, maar de vorm van de bebouwing is opnieuw veranderd. Het achterliggende gedeelte is echter nog steeds onbebouwd en waarschijnlijk nog steeds in gebruik als (moes)tuin. Verder zijn er geen grote veranderingen op te merken binnen of rondom het plangebied.

Op het Primitief Kadaster uit 1880 (fig. 22b) is te zien dat de locatie van de bebouwing niet echt veranderd is. Wel is de vorm van de bebouwing sterk veranderd. Daar waar op de Vandermaelenkaart sprake is van enkele grote gebouwen met naar de achterkant verschillende uitbouwen, zijn deze helemaal verdwenen op het Primitief kadaster (fig. 22c) en is er nu een groot perceel zichtbaar met aan de straatkant een langwerpig gebouw dat parallel loopt met de straat en langs de perceelsgrens een langwerpig gebouw dat parallel loopt met de perceelsgrens.

Figuur 22b. Primitief Kadaster (1880).

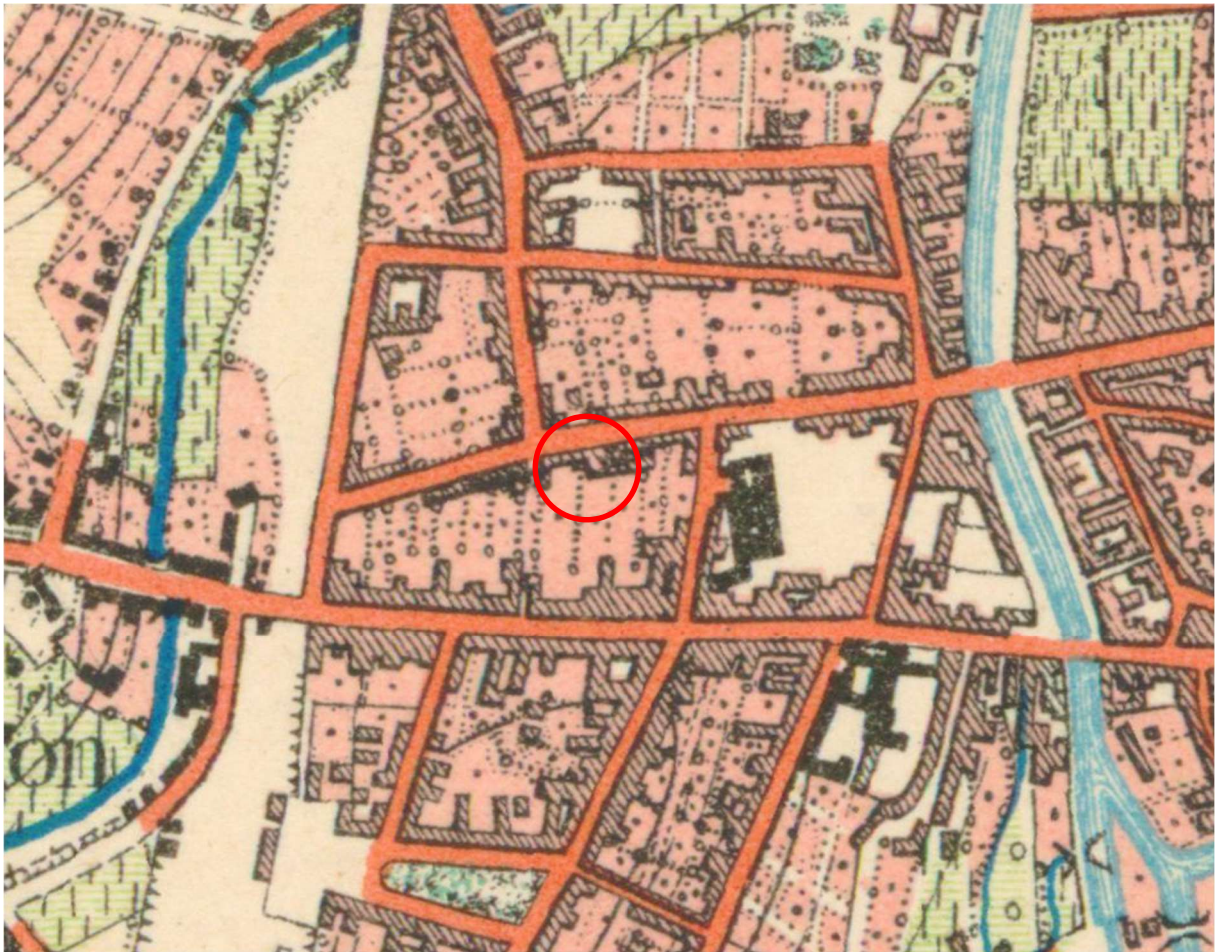

Figuur 22c. Uitsnede van het Primitief Kadaster (1880).

De hierboven besproken historische kaarten tonen een hoge mate van continuïteit in en rond het plangebied vanaf de tweede helft van de 16^e eeuw tot het einde van de 19^e eeuw. Elke historische kaart karteert bebouwing binnen het plangebied. Hoewel de contouren van de bebouwing op elke historische kaart anders weergegeven worden, kan er van uitgegaan worden dat het steeds om dezelfde bebouwing ging. Het achterliggende gedeelte van het terrein is steeds onbebouwd gebleven en waarschijnlijk in gebruik als (moes)tuin.

Afsluitend zijn nog enkele topografische kaarten bekeken. Door de grote continuïteit binnen het plangebied en de hoge tijdsresolutie van de verschillende beschikbare topografische kaarten werd ervoor gekozen hier slechts één te bespreken.⁵ De gehele reeks aan topografische kaarten toont immers steeds opnieuw hetzelfde karakter voor het plangebied. De topografische kaart van België van 1904 (fig. 23) geeft hier een goed beeld van. Hierop is duidelijk te zien dat het plangebied, zoals op de historische kaarten reeds te zien was, nog steeds bebouwd is aan de straatzijde. Het gaat hier om aaneensluitende bebouwing met achteraan tuinen.

⁵ Voor het meest complete overzicht aan georeferencierte topokaarten voor het plangebied zie www.cartesius.be.

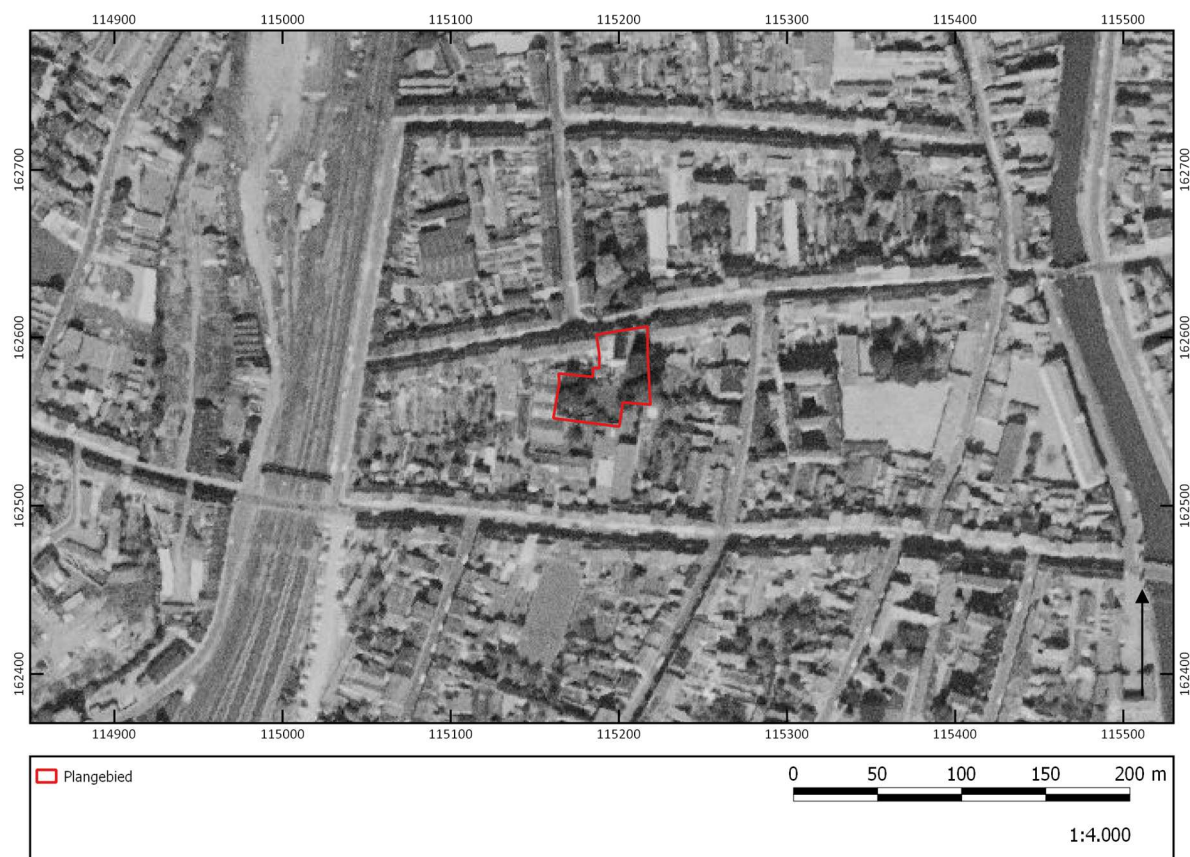

Figuur 23. Uitsnede uit de topografische kaart van België van 1904. ©CARTESIUS

5.4 Luchtfotografie

Ter aanvulling van de 18^e- tot 20^e-eeuwse historische kaarten zijn ook recentere luchtfoto's uit verschillende jaartallen bekeken.

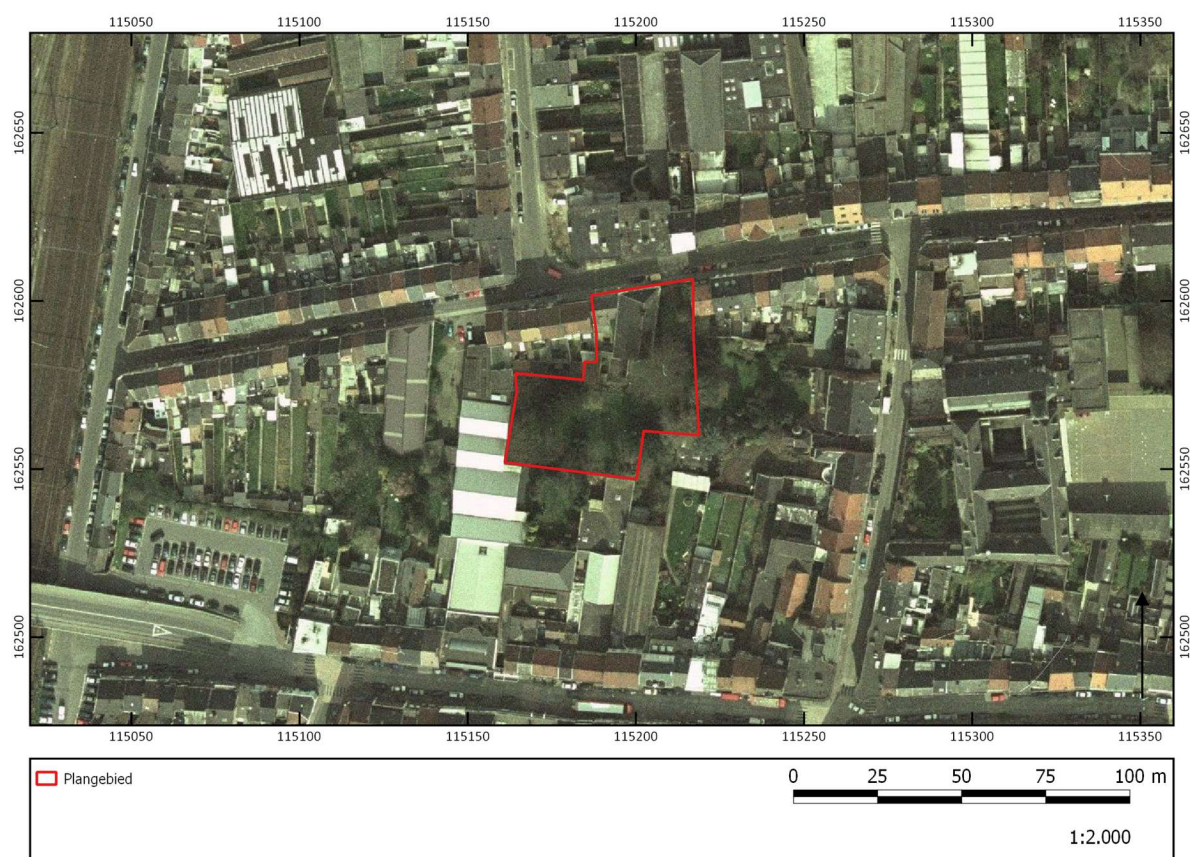
De luchtfoto uit 1971 (fig. 24) is zeer grofkorrelig maar toont wel aan dat het plangebied aan de straatzijde bebouwd is en dat er op het achterliggende gedeelte wat bomen staan. De situatie op de daarop volgende luchtfoto's uit 1979-1990 (fig. 25), 2000-2003 (fig. 26) en 2019 (fig. 27) geven steeds hetzelfde beeld weer. In de laatste decennia zijn er dus geen veranderingen op te merken binnen het plangebied.

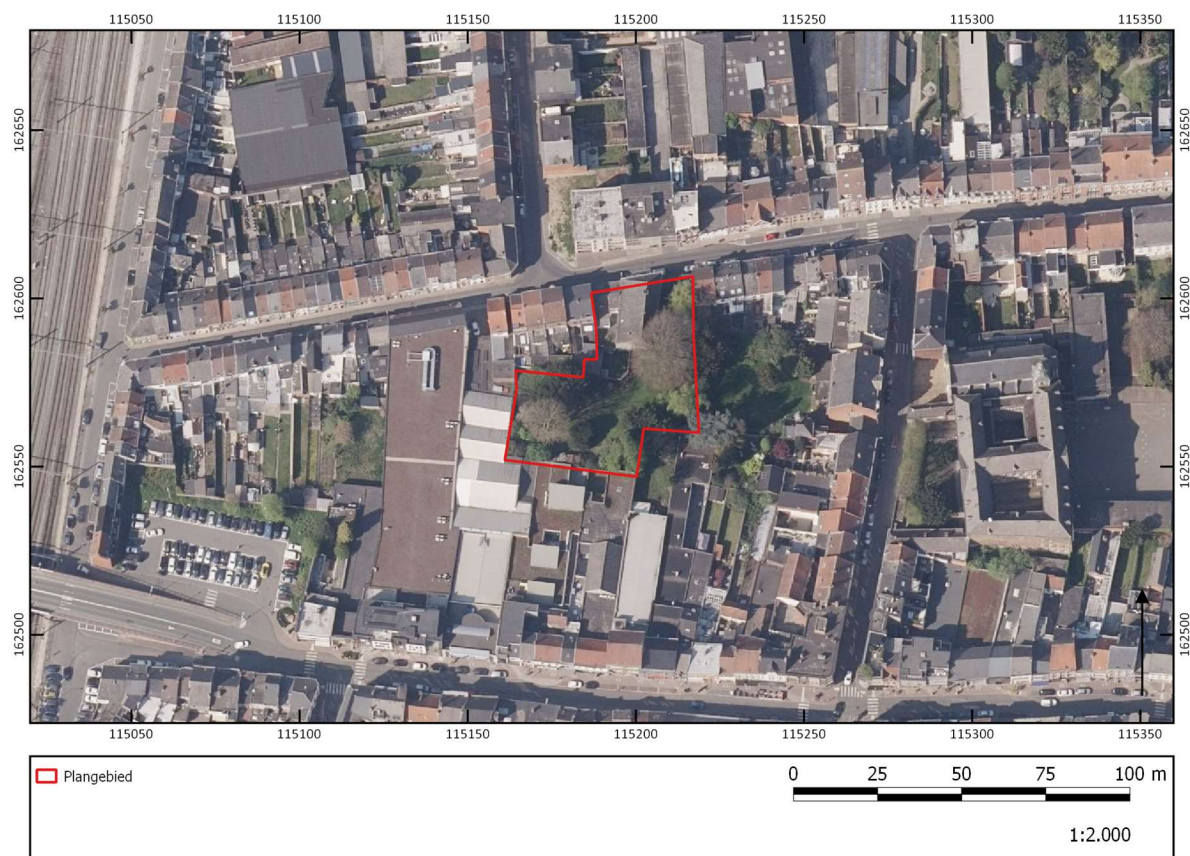
Figuur 24. Uitsnede van de luchtfoto uit 1971.

Figuur 25. Uitsnede van de luchtfoto uit 1979-1990.

Figuur 26. Uitsnede van de luchtfoto's uit 2000-2003.

Figuur 27. Uitsnede van de luchtfoto's uit 2019.

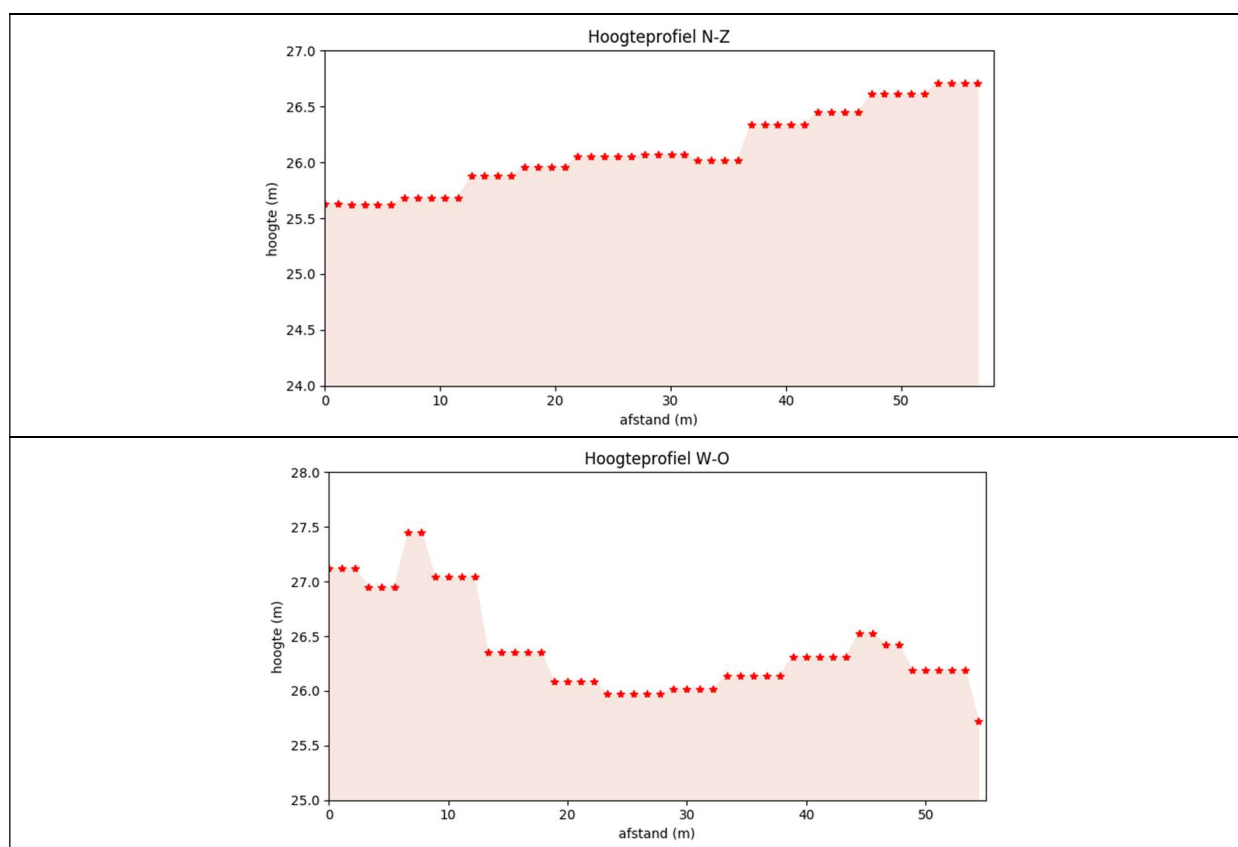
5.5 Geo(morfo)logie en bodem

Om de geomorfologie en de bodemopbouw van het plangebied te bestuderen, zijn de bodemkaart van Vlaanderen, de potentiële bodemerosiekaart, de bodembedekkingskaart en de tertiair en quartair geologische kaarten gebruikt.⁶ Om te kijken hoe de landschappelijke hoogteligging van het plangebied is ten opzichte van een grotere omgeving en de relatie van het plangebied tot beek- en riviervalleien zich verhoudt is het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II bestudeerd.

Het plangebied helt af in zuidoostelijke richting van een hoogte van ca. 26,7 m +TAW naar een hoogte van ca. 25,6 m +TAW. Dit hoogteverschil is te wijten aan de natuurlijke glooiing van het landschap en de Dender die ten oosten van het terrein stroomt op een afstand van ca. 260 meter.

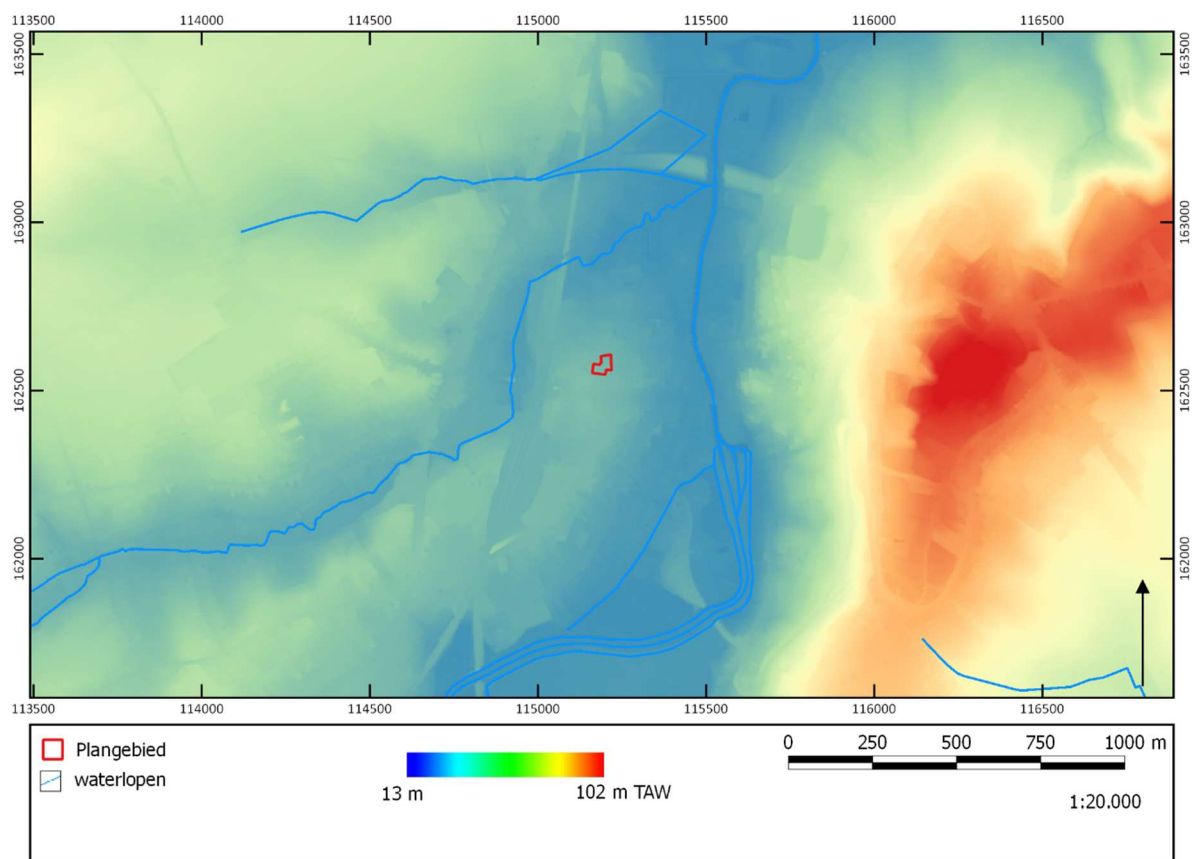
5.5.1 Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II

Het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (fig. 28b) wijst hetzelfde uit. Hierop is te zien dat het plangebied op de flank van de Dendervallei gelegen is die ten oosten van het terrein stroomt. De stad Geraardsbergen ontwikkelde nabij deze rivier waardoor het plangebied op een hoogte tussen 25,6 m +TAW en 26,7 m +TAW ligt.

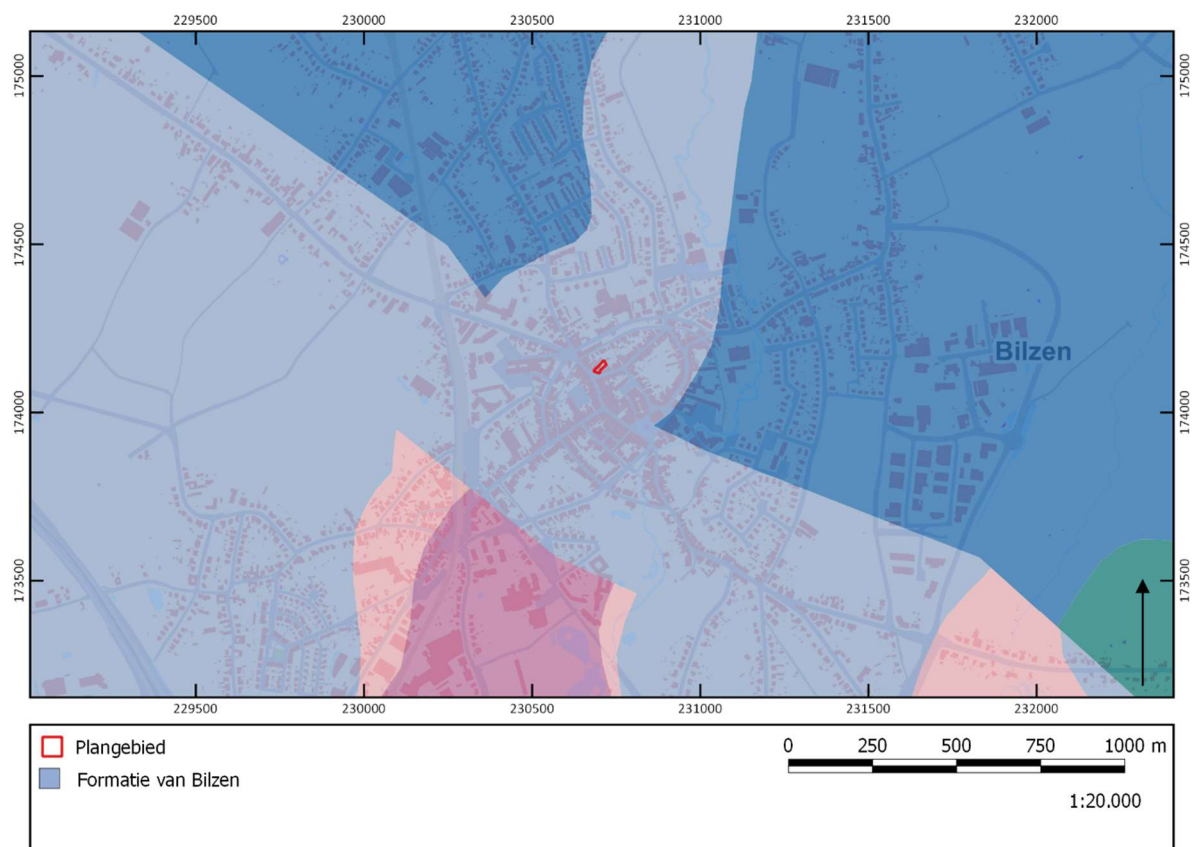

Figuur 28a. Terreindoorsnede: boven N-Z; W-O onder .

⁶ Alle bodemkaarten kunnen gevonden worden op www.dov.vlaanderen.be.

Figuur 28b. Hoogteligging op het digitaal hoogtemodel Vlaanderen II. ©LARES

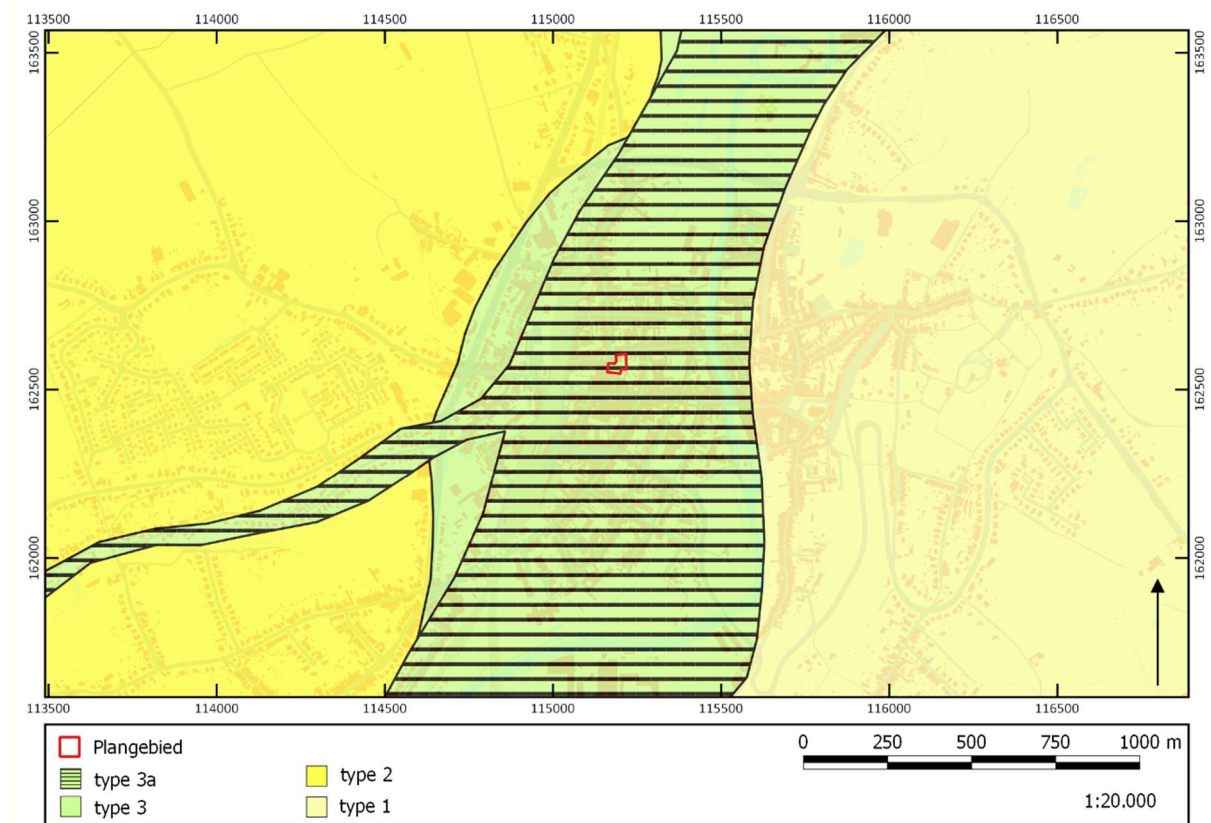
Figuur 29. Uitsnede van de tertiair geologische kaart. © LARES

5.5.2 Tertiair geologische kaart

Op de tertiair geologische kaart (fig. 29) ligt het plangebied op een ondergrond dat benoemd wordt als de Formatie van Kortrijk en meer bepaald het Lid van Saint-Maur. Deze sedimenten bestaan uit een mariene afzetting die grotendeels bestaat uit een zeer fijnsiltige klei met enkele dunne intercalaties van grofsiltige klei of kleiige, zeer fijne silt. De dikte van dit lid, samen met het Lid van Mont-Héribu bedraagt gemiddeld 42 meter. Op basis van de geologische boringen in de omgeving van het plangebied zitten de tertiaire sedimenten op een diepte van ca. 5,6 m diepte.⁷

5.5.3 Quartair geologische kaart

Op de quartair geologische kaart (fig. 30) wordt aangegeven dat het plangebied op fluviatiele afzettingen van het Holoceen en Laat-Weichseliaan gelegen is (type 3)⁸. De basis van de quartairgeologische sequentie wordt gevormd door eolische afzettingen, hellingsafzettingen en fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 30. Uitsnede van de quartair geologische kaart. ©LARES

5.5.4 Bodemtype

Op basis van de bodemkaart van Vlaanderen (fig. 31) blijkt dat het plangebied binnen een bebouwde zone (OB) gelegen is. Het oorspronkelijk profiel van dergelijke bodems

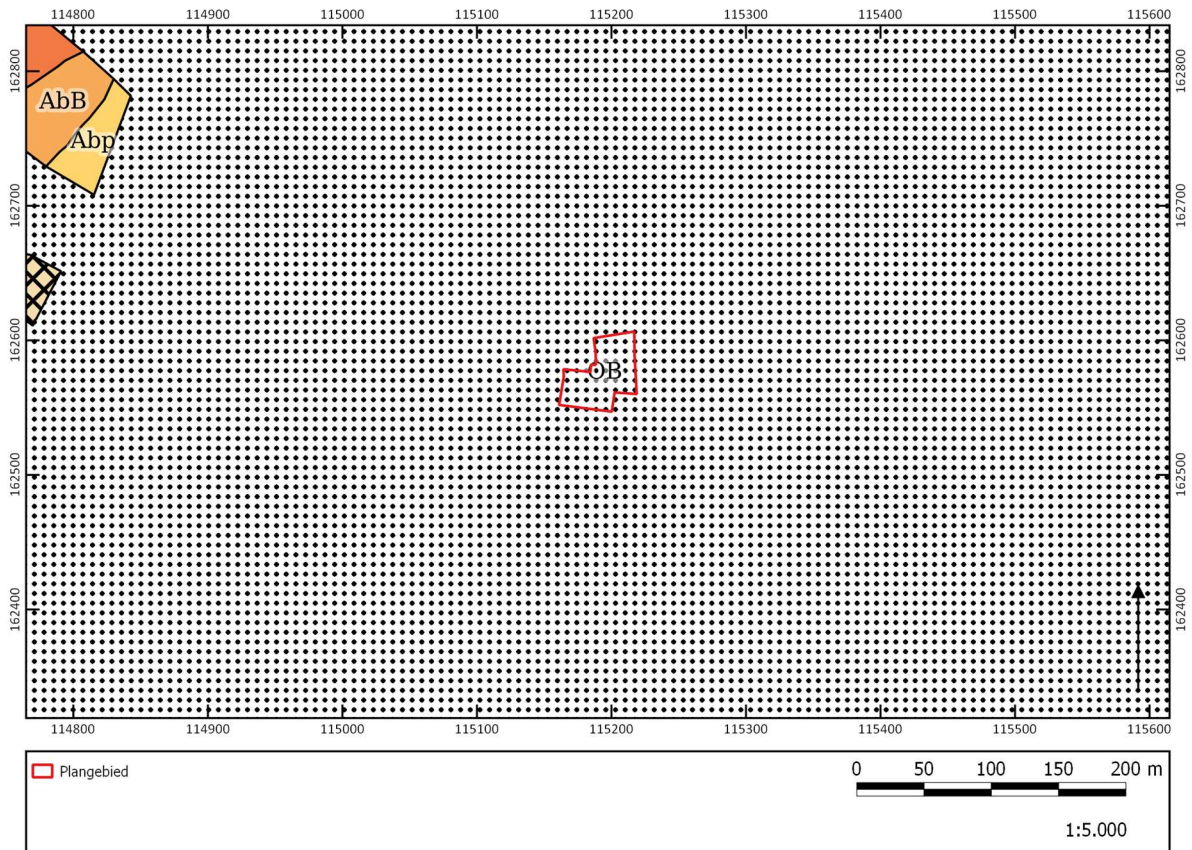
⁷ www.dov.vlaanderen.be.

⁸ www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be.

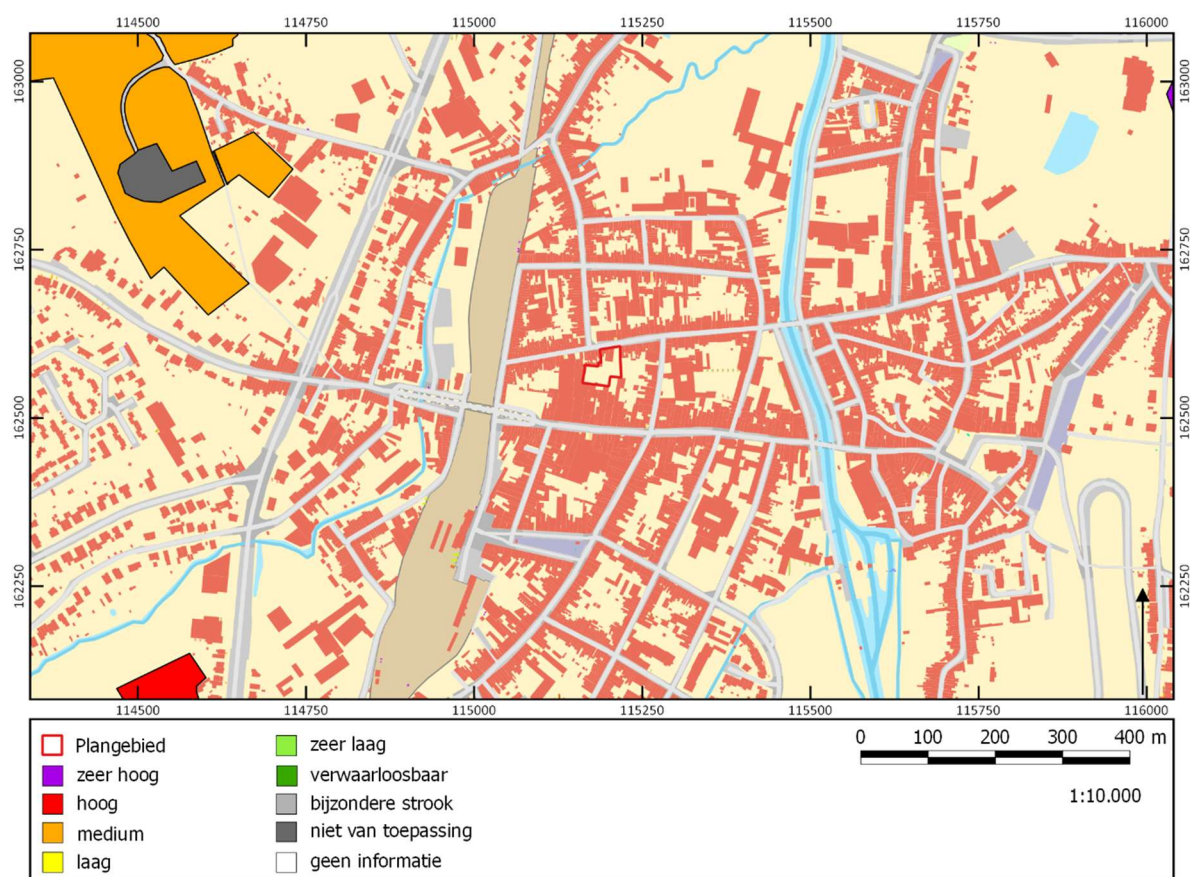
werd door de mens zodanig gewijzigd dat het niet meer als een natuurlijke bodem beschouwd kan worden.

5.5.5 Potentiële bodemerosie en bodembedekking

De potentiële bodemerosiekaart per perceel (fig. 32) geeft geen verdere informatie over het plangebied zelf. Enkele percelen die in de nabije omgeving liggen, hebben een medium tot hoge kans op erosie. Uit de bodembedekkingskaart (1 m resolutie) (fig. 33) blijkt een situatie die grotendeels overeenkomt met de huidige werkelijkheid, zoals hierboven reeds uitgebreid beschreven.

Figuur 31. Uitsnede van de bodemkaart. ©LARES

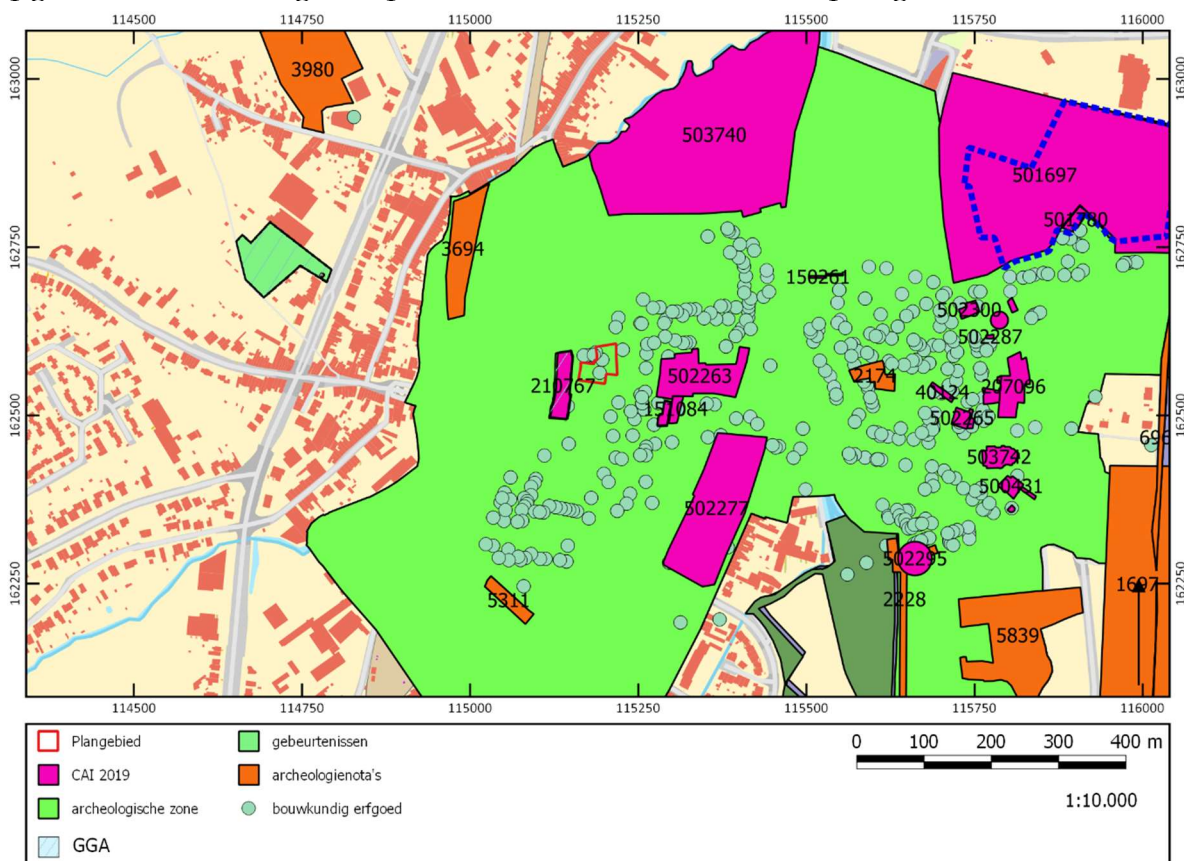
Figuur 32. Uitsnede van de potentiële bodemerosiekaart. ©LARES

Figuur 33. Uitsnede van de bodembedekkingskaart. ©LARES

5.6 Archeologische bronnen

De CAI is weliswaar niet compleet, maar binnen het plangebied zijn alvast enkele archeologische waarden aangetroffen (fig. 34).⁹ In de bredere omgeving beschikken we eveneens over enige informatie. Niet alle waarden zullen hieronder worden opgesomd, alleen diegene op relatief korte afstand van het plangebied.

Figuur 34. Overzicht van de waarden uit de CAI. ©OE/LARES

Vastgestelde inventaris:

- **ID 8583 (bouwkundig erfgoed): Burgerhuis:** Wijngaardstraat, Geraardsbergen: Het betreft een dubbelhuis met mooie tuin. Het diephuis heeft twee verdiepingen onder een afgesnuit zadeldak (kunstleien), door middel van muurankers in de rechter zijgevel is het gedateerd in 1636. Het huis is echter totaal aangepast. Het manke zadeldak zou kunnen wijzen op een uitbreiding van de rechterzijde. De verankerde voorgevel van vijf traveeën is opgesplitst in twee panden. De beschilderde en gecementeerde lijstgevel dateert uit het einde van de 19^e eeuw of begin 20^e eeuw. Deze bevat rechthoekige benedenvensters en deuren. De deuren zijn gemarkeerd door arduinen posten en de rechthoekige bovenvensters zijn omlijst met versierde sluitstenen.

⁹ Voor alle waarden die in deze tekst zijn opgenomen, geldt dat de CAI is geraadpleegd op 16 juli 2020 (<https://cai.onroerenderfgoed.be>). Per genoemde waarde zal dit niet meer herhaald worden. Hetzelfde geldt voor de inventaris van het onroerend erfgoed.

De witgekalkte rechter zijgevel heeft zes traveeën en een blinde travee. De rechthoekige vensters met sponning en muurankers met kram en krul getuigen van de oudere kern. De achtergevel is verbouwd.¹⁰

- **ID 140022 (vastgestelde archeologische zone): Historische stadskern van Geraardsbergen:** Hieruit blijkt dat de oudste kern van de stad vermoedelijk terug te vinden is op de linkeroever van de Dender, op de plaats met het toponiem Hunnegem. Deze kern ligt op de rand van een leemrug die grenst aan het alluviale gebied van de Dender.

In de stichtingsoorkonde van de stad uit 1068 wordt gesproken over Gerald, heer van Hunnegem. De naam 'Hunnegem' is een Germaans *-ingahem* toponiem dat aangewend werd van de 6^e tot de 8^e eeuw en in de regio vaak voorkomt. De kerk van Hunnegem is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw. Mogelijk kent deze kerk haar oorsprong als eigenkerk binnen een heerlijk domein. De locatie van dorpskerken op de rand van een kouterrug, zoals de kerk van Hunnegem, is een situatie die in vele dorpen met een vroegmiddeleeuwse oorsprong wordt aangetroffen. Doordat de meeste dorpen een ruimtelijke evolutie doorgemaakt hebben, samenhangend met de evolutie in het beheer van het akkerland (van een centrale kouter met daarrond vele kleine gesloten akkers naar een systeem van een grote open kouter in de 10^e en 11^e eeuw), is het dan ook waarschijnlijk dat in de buurt van de dorpskerk vroegmiddeleeuwse bewoningssporen aanwezig zijn.

De militaire en politieke ontwikkelingen in het midden van de 11^e eeuw spelen een belangrijke rol in de stadsontwikkeling van Geraardsbergen. De verwerving van het gebied tussen Schelde en Dender door de Vlaamse graaf, maakte dat Geraardsbergen samen met andere Dendersteden een strategische positie hadden aan de nieuwe oostgrens. Het is de graaf van Vlaanderen, Boudewijn VI die in 1068 van de lokale heer Gerald van Hunnegem een vrijbezit kocht om er een burcht op te richten.

In dit charter komt '*Geraldimons*', de oudste vermelding van de stad Geraardsbergen, voor. In hetzelfde jaar krijgt de stad haar stadsrechten. Over de versterking en over de omvang en het tracé van de eerste stadsversterking zijn er tot vandaag geen archeologische gegevens gekend. Daar waar de oorsprong van de stad op de linkeroever gesitueerd wordt, gaat het zwaartepunt in de verdere ontwikkeling zich voornamelijk afspelen op de rechter Denderoever. Hier werd de Grote Markt aangelegd met het stadhuis. Ook de Sint-Bartholomeus parochiekerk is aan dit marktplein gelegen. Deze kerk zou in oorsprong teruggaan op een aan Onze-Lieve-Vrouw toegewijde kapel. Eveneens belangrijk voor de ontwikkeling van de stad is de oprichting van de Sint-Adriaansabdij in 1081, die oorspronkelijk in Dikkelvenne gevestigd was. Deze abdij is in het noordoostelijke deel van het stadsgedeelte op de rechteroever gelegen. Tot de belangrijkste religieuze instellingen behoren het Onze-Lieve-Vrouwhospitaal (1100), het begijnhof (1245) en de kloosters van de karmelieten (1466) en miniemen (1622).

In 1332 wordt een nieuwe stadsversterking met versterkte torens en zes stadspoorten aangelegd: de Duts- of Oudenaardse poort, de Boelarepoort, de

¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8583>

Vlieguit- of Gentsepoort, de Over- of Brusselse poort, de Putsemeyn- of Buisemontpoort, en de Hunnegem- of Lessense poort. De stadsomwalling werd verschillende malen verwoest, heropgebouwd en hersteld tot maarschalk de Luxembourg de muren liet slopen in 1690. Deze laatmiddeleeuwse stadsomwalling, zoals die te zien is op het stadsplan van Jacob van Deventer uit het midden van de 16de eeuw, blijft tot vandaag bewaard in de ruimtelijke structuur van de huidige stad. Op de rechteroever wordt deze gereflecteerd in de Sint-Annastraat, een perceelsgrens, de Vesten om vervolgens via de Molenstraat terug aan te sluiten op de Dender. Op de linkeroever komt de stadsomwalling overeen met de Kattestraat en een gedeelte dat zich laat aflezen in de perceelsgrenzen die de kern van Hunnegem omsluit, vervolgens de Papiermolenstraat en de Reepstraat, om in het noorden terug uit te geven op de Dender. Van de verdedigingsgordel van de stad blijven vandaag enkel de Dierkost en de Pijntoren bewaard.

De stad Geraardsbergen kende een snelle groei met onder meer de leerlooierij en lakennijverheid als belangrijkste economische activiteiten. In 1381 wordt de stad verwoest door de troepen van graaf Lodewijk van Male. Ook in de 15de eeuw heeft de stad te lijden onder de belegeringen van de Gentenaars en van de troepen van Filips de Goede (1452-1453). Ook onder het Spaans bewind vinden in de tweede helft van de 16de eeuw plunderingen plaats. Tijdens de Spaans-Franse oorlog in de tweede helft van de 17de eeuw werd de stad opnieuw belegerd.¹¹

Centraal Archeologische Inventaris:

MIDDELEEUWEN – ALGEMEEN:

- **CAI ID 502300:** Huis der Lombarden, Geraardsbergen: De oudste vermelding van dit huis dateert uit 1349. Het genaamde Lombardenhuis was een plaats voor Italiaanse bankiers en werd in de 15^e eeuw geplunderd. In de 18^e eeuw werd het vervangen door een classicistisch gebouw.
- **CAI ID 502295:** Pijntoren, Geraardsbergen: Op deze locatie bevond zich de stadsomwalling die nog deels bewaard gebleven is.

VROEGE MIDDELEEUWEN:

- **CAI ID 501697:** Sint-Adriaansabdij, Geraardsbergen: Op deze locatie stonden in de vroege middeleeuwen de stadswallen van Geraardsbergen.

VOLLE MIDDELEEUWEN:

- **CAI ID : 210767:** Oudenaardsestraat 35-41: Tijdens een opgraving werden twee greppels en aardewerk aangetroffen die in de 12e eeuw gedateerd konden worden.
- **CAI ID 214453:** Grotestraat, Geraardsbergen: Tijdens een opgraving in 2016 kwam één kuil met verbrand materiaal uit de 12e en 13e eeuw aan het licht.
- **CAI ID 151084:** Grotestraat 65, Geraardsbergen: Tijdens een noodopgraving op deze locatie werd een spoor opgemerkt met een randfragment van een kogelpot

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140022>

die in de 10^e of 11^e eeuw gedateerd kon worden.

- **CAI ID 503740:** Jozefietencollege, Geraardsbergen: Op deze locatie stond oorspronkelijk een kasteel dat deel uitmaakte van de verdedigingsgordel van de stad.
- **CAI ID 502277:** Onze-Lieve-Vrouwhospitaal, Geraardsbergen: Dit hospitaal werd in 1200 gesticht door Boudewijn IX.
- **CAI ID 501697:** Sint-Adriaansabdij, Geraardsbergen: Het klooster werd in 1096 overgeplaatst van Dikkelvenne naar Geraardsbergen. Sinds het einde van de 12^e eeuw werd de abdij uitgebreid en in 1373 werd begonnen met de bouw van de kerk. In 1794 werd de abdij verwoest tijdens de Franse omwentelingen en op 1 september 1796 werd de abdij gesloten. In 1797 werd het gebouw openbaar geveild en de kerk en de kloostervleugel werden afgebroken. Oorspronkelijk noemde het de Sint-Pietersabdij en huisden de Benedictijnen hier. Het klooster bestond uit een poortgebouw, driebeukige kruiskerk, brouwerij, prelaatskwartier, U-vormig kloosterpand, binnenhof, refter, bibliotheek, keuken en nog losstaande dienstgebouwen. Het kerkhof bevond zich aan de Kloosterstraat voor de kerk. Bijna alles werd afgebroken in de 18^e eeuw, behalve het abtenhuis, de toegangspoort en de stallingen.
- **CAI ID 501692:** Bokerstraat, Geraardsbergen: Tijdens een opgraving werd hier kogelpotwaar uit de volle middeleeuwen aangetroffen.
- **CAI ID 500303:** Markt, Geraardsbergen: Op deze locatie werd binnen de zandstenen structuur uit de late middeleeuwen leren schoenzolen teruggevonden, 202 fragmenten van botmateriaal (vis, vogel, edelhert, rund), aardewerk (Andennenaar, protosteengoed, rood aardewerk, grijs aardewerk) een geglazuurd hoofdje, een teil en restanten van vakwerk.
- **CAI ID 503742:** Parochiekerk Sint-Bartholomeus, Geraardsbergen: De oudste vermelding van deze kerk dateert uit 1247, hoewel ze reeds in de 12^e eeuw bestond als kapel. Oorspronkelijk was het een vroeggotische kapel die vanaf 1412 vervangen werd door de huidige parochiekerk.

LATE MIDDELEEUWEN:

- **CAI ID 210767:** Oudenaardsestraat 35-41: Tijdens een opgraving werden op het achtererf van de bebouwing de restanten van perceelgreppels en afvalkuilen aangetroffen. Ook werden er talrijke leemontginningskuilen opgemerkt. In één van deze kuilen werd een ovenstructuur teruggevonden waarvan de juiste functie niet kon achterhaald worden.
- **CAI ID 502263:** Sint-Katarinacollege, Collegestraat: Dit gebouw werd voor het eerst vermeld in 1247 en werd vernieuwd in de 17e eeuw. Het huidige gebouw dateert van 1620-1640. Oorspronkelijk was het een kerk met een crypte en één van de drie parochiekerken in Oudenbergstad. Vanaf 1515 fungeerde het als de abdijkerk.
Tijdens een kleine opgraving in deze kerk werd er achter de crypte onder de middenbeuk van de kerk een gekleurd sculptuur van een mensenhoofdje in Balegemse steen gevonden. Het zou een sluitsteen kunnen zijn van een portiek van de eerste kerk. Daarnaast werd ook een holte aangetroffen in de vorm van een sarcofaag met houtrestanten en menselijke beenderresten, drie bakstenen

grafkelders en geglazuurde en niet geglazuurde tegelstukken in terracotta.

- **CAI ID 214453:** Grotestraat, Geraardsbergen: Tijdens een opgraving in 2016 werden hier leemontginningskuilen en een ovenstructuur aangetroffen.
- **CAI ID 151084:** Grotestraat 65, Geraardsbergen: Tijdens een noodopgraving op deze locatie werden talrijke kuilen met materiaal zoals aardewerk, dierlijk botmateriaal, houtskoolfragmenten, enz. aangetroffen die gedateerd konden worden in de late middeleeuwen. Daarnaast werden ook tal van sporen aangetroffen uit dezelfde periode en twee skeletten, één van een rund en één van een paard.
- **CAI ID 503740:** Jozefietencollege, Geraardsbergen: Het college was oorspronkelijk een klooster met kerk, gesticht door de Karmelieten en gebouwd op de plaats van het vervallen kasteel.
- **CAI ID 502287:** Steenstraat, Geraardsbergen: Tijdens een opgraving werden hier vondsten aangetroffen die verwijzen naar een metaalgieterij waar lokale bedevaartsouvenirs werden gemaakt. Verder werden ook enkele munten en wat aardewerk teruggevonden.
- **CAI ID 207096:** Markt, Geraardsbergen: Op deze locatie werd een mechanische prospectie uitgevoerd waarbij kuilen, greppelsegmenten en een bakstenen structuur aan het licht kwamen. Er werd tevens een laag baksteenpuin aangetroffen die mogelijk in verband met de 15^e eeuwse stadsverwoesting geassocieerd kan worden.
- **CAI ID 500303:** Markt, Geraardsbergen: Op deze locatie werd een constructie van muren in panelesiaanse zandsteen teruggevonden. De steen werd waarschijnlijk ter plaatse ontgonnen. Binnen de constructie lagen langs de noordelijke, oostelijke en westelijke muur bussels takken. Ze werden waarschijnlijk gebruikt voor het beheersen van de waterhuishouding. De takken zorgden daarbij voor drainering. Een gootje uit houten planken moet ook in deze context gezien worden. Binnen de constructie werd een soort sokkel vastgesteld voor een houten of stenen zuil.
- **CAI ID 40124:** Vredestraat, Geraardsbergen: Tijdens een controle van werken op deze locatie werden funderingsresten van metselwerk in baksteen en natuursteen en archeologische sporen opgemerkt. Daarnaast kwam ook een beerkelder uit de 17^e eeuw aan het licht en een beperkte hoeveelheid grijs aardewerk
- **CAI ID 502265:** Stadhuis, Geraardsbergen: Het stadhuis werd vermoedelijk op het einde van de 13^e eeuw of het begin van de 14^e eeuw gebouwd. In de 15^e eeuw werd het gedeeltelijk verwoest en hersteld. Nog enkele delen van de onderbouw stammen uit de gotische periode. In 1381 werd het gesteisterd door brand, in 1752-1753 aangepast in Louis XV stijl, in 1891-1896 kreeg het een neogotische aankleding en in 1936 beschermd als monument. Volgens R. Van Den Bossche zou er op de plaats van het stadhuis een burcht hebben gestaan die later dan uitgegroeid is tot stadhuis.
- **CAI ID 150260:** Vesten, Geraardsbergen: uitbraakspoor en puinlaag uit de late middeleeuwen die wijzen op de ontmanteling van de stadsomwalling in de 19^e eeuw.
- **CAI ID 502239:** Dierkosttoren, Geraardsbergen: De toren is een overblijfsel van

de middeleeuwse stadsomwalling. Het is een halfcirkelvormige toren met ingegraven sokkel uit onregelmatige ijzerzandstenen. Hij is hersteld met bakstenen en bevat nog schietgaten en steigergaten. Naast de toren stond een portiershuisje dat werd afgebroken. Vermoedelijk stamt deze toren uit de 13^e eeuw. Hij werd verwoest in 1485 maar nadien terug heropgebouwd.

NIEUWE TIJD:

- **CAI ID 210767:** Oudenaardsestraat 35-41: Tijdens een opgraving werden voornamelijk afvalkuilen op de achtererven van de bewoning langs de Oudenaardsestraat teruggevonden.
- **CAI ID 214453:** Grotestraat, Geraardsbergen: Tijdens een opgraving in 2016 werden muurresten en baksteenstructuren teruggevonden.
- **CAI ID 151084:** Grotestraat 65, Geraardsbergen: Tijdens een noodopgraving op deze locatie kwamen enkele kuilen aan het licht met materiaal in uit de Nieuwe Tijd. Het ging om aardewerk, glas, dierlijk botmateriaal en baksteenpuin.
- **CAI ID 501697:** Sint-Adriaansabdij, Geraardsbergen: Tijdens een opgraving in het klooster werd een afvalkuil uit de 16^e eeuw teruggevonden met aardewerk, munten, ijzeren en koperen voorwerpen en dierlijke beenderen in. Tevens werd een klokkengieterij aangetroffen. Er werden drie klokvormen gevonden die naast elkaar waren aangelegd. Ze kunnen in verband gebracht worden met de nabijgelegen abdijkerk. Van de vormen bleef de onderbouw en de basis van de gietvorm bewaard. In de omgeving lagen stukken verbrande leem en sporen van gesmolten brons. Ook de oven van de gieterij werd blootgelegd. De klokkengieterij bevond zich naast een deel van de grensmuur van de abdij waar reeds 9 spaarbogen van aan het licht zijn gekomen. Tot slot werd nog een afvalkuil uit de 17^e eeuw aangetroffen met keukengerei, borden, glas en siervoorwerpen.
- **CAI ID 150261:** Zakkaai, Geraardsbergen: Tijdens een mechanische prospectie werden resten teruggevonden van muren, leidingen en puinpakketten. Deze konden toegeschreven worden aan de brouwerij die hier vanaf de 18^e eeuw op het terrein stond.
- **CAI ID 502287:** Steenstraat, Geraardsbergen: Tijdens een opgraving werd hier een steenbakkerij gevonden die uit de 18^e eeuw dateerde.
- **CAI ID 500431:** Dekenij, Geraardsbergen: herenhuis uit de 18^e eeuw.

NIEUWSTE TIJD:

- **CAI ID 210767:** Oudenaardsestraat 35-41: Tijdens een opgraving werd een ophogingspakket en afval- en puinkuilen teruggevonden, alsook de restanten van de huizen langs de Oudenaardsestraat. Hierbij werden ook twee vierkante bakstenen structuren opgemerkt die mogelijk als beerbakken fungeerden.
- **CAI ID 201689:** Konijnenstraatje, Geraardsbergen: Op deze locatie werd een steengruislaag met twee dubbele centen en één cent van Leopold I teruggevonden, alsook een keldertje met huisgerei (ijzeren geëmailleerde en met bloemen versierde nachtpotten, emmers, koffiekannen, waterketels en kannen).
- **CAI ID 502287:** Steenstraat, Geraardsbergen: Tijdens een opgraving werd een

kalkput, opgevuld met afbraakmateriaal van een bakstenen kalkoven en kernen van ongebrande Doornikse steen teruggevonden die in de 19^e eeuw gedateerd kon worden.

ONBEPAALD:

- **CAI ID 501689:** Konijnenstraatje, Geraardsbergen: Op deze locatie werd een opgraving uitgevoerd waarbij een afvalkuil met zeldzame grijze en rode scherven, as van steenkool, baksteengruis, een stuk van een dakpan en ongeveer 100 kg scherven uit de 18^e en 19^e eeuw aan het licht kwam. Daarnaast werd ook een verharde weg van veldschorren en gebroken keien teruggevonden. Verder werd ook een houten waterput aangetroffen en twee baksteenovens.
- **CAI ID 501690:** Het Volkshuis, Geraardsbergen: Tijdens een opgraving kwamen resten aan het licht waarvan het merendeel niet gedateerd kon worden. Andere resten konden in de late middeleeuwen gedateerd worden. Op deze locatie werd onder andere een wasplaats op een diepte van drie meter teruggevonden die bedekt was met puin van de stadsvernieling van 1452. Daarnaast werd het grondvlak doorsneden door een constructie uit veldsteen en baksteen. Verder werd een kleihoop opgemerkt, vermoedelijk een aarden wal, een cementen vloer (verharding van een wc-ton?), een kalklaag, puin van verbrande leemwanden met aardewerk, een woonniveau met constructiesporen van een afgebrand lemen huis, importaardewerk, twee dubbele mijten, een onderaardse gang, een afgerond stuk metselwerk van een wallentoren, een nis, een gang dichtgemetseld met breuksteen en een waterleiding in een houten bakgoot.

Archeologienota's en nota's:

Voor de vermelding van overige inventarissen hebben we ons beperkt tot wat er op korte afstand van het plangebied aanwezig is.

- **ID 3980:** Sporthal, Geraardsbergen: Op basis van het bureauonderzoek en enkele boringen kon vastgesteld worden dat het terrein sterk opgehoogd was en dat de oorspronkelijke bodem ook deels verstoord was door graafwerken in het verleden. Bijgevolg wordt er geen vervolgonderzoek meer geadviseerd en wordt het terrein vrijgegeven voor de geplande werkzaamheden.¹²
- **ID 3694:** Reepstraat 30, Geraardsbergen: Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat er binnen het plangebied restanten van de stadsmuur en stadsgracht kunnen voorkomen. Bijgevolg wordt er vervolgonderzoek geadviseerd binnen het plangebied. In eerste instantie zal een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd worden.¹³
- **ID 5311:** Lessensestraat 91, Geraardsbergen: Op basis van het bureauonderzoek en de controleboringen kon niet met zekerheid gezegd worden dat er al dan niet nog archeologisch relevante resten of sporen aanwezig zijn binnen het

¹² <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3980>

¹³ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3694>

plangebied. Daarom wordt vervolgonderzoek voorgesteld in de vorm van landschappelijke profielputten, eventueel gevolgd door een proefsleuvenonderzoek.¹⁴

- **ID 2174:** Penitentenstraat, Geraardsbergen: Op basis van het bureauonderzoek is gebleken dat er een archeologische verwachting is voor het aantreffen van sporen of resten vanaf de middeleeuwen. Bijgevolg wordt er vervolgonderzoek geadviseerd in de vorm van een proefputtenonderzoek.¹⁵
- **ID 2228:** Buizemontstraat, Molenstraat en Sasweg, Geraardsbergen. Op basis van het bureauonderzoek is gebleken dat er maar voor een deel van het plangebied een archeologische verwachting is voor resten en sporen. Bijgevolg wordt het ene deel vrijgegeven mits meldingsplicht en wordt er voor het andere deel een archeologische werfbegeleiding onder de vorm van een opgraving geadviseerd.¹⁶
- **ID 5839:** Buizemontstraat, Geraardsbergen: Op basis van het bureauonderzoek wordt vermoed dat de ondergrond binnen het plangebied reeds grondig verstoord is door de bouw van het huidige schoolgebouw waardoor de geplande werken weinig tot geen verstoring van het bodemarchief zullen veroorzaken. Bijgevolg wordt het plangebied vrijgegeven voor de geplande werkzaamheden.¹⁷
- **ID 1697:** Kloefstraat, Geraardsbergen: Op basis van het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken zich voornamelijk in reeds verstoorde zones bevinden. Bijgevolg is het kennisvermeerderingspotentieel gering en wordt er geen vervolgonderzoek geadviseerd.¹⁸

Verder zijn er geen waarden gevonden voor de onmiddellijke omgeving van het plangebied in:

- Vastgestelde inventaris/wetenschappelijke inventaris (landschapsatlas, historische tuinen en parken, houtige beplantingen, orgels, wereldoorlog relict)
- Unesco Werelderfgoed
- Beheersplannen
- Erfgoedlandschappen

¹⁴ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5311>

¹⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/2174>

¹⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/2228>

¹⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5839>

¹⁸ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1697>

6 Synthese

In dit hoofdstuk wordt vooreerst een synthese gepresenteerd van de resultaten van het *assessment*. Hierbij wordt telkens aangegeven op welke van de onderzoeksvragen, die voorafgaand aan het bureauonderzoek zijn geformuleerd, een antwoord gegeven kan worden. Ook wordt hier aangegeven wat de impact is van de geplande werken en in hoeverre zij kunnen leiden tot verstoring van het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief. Vervolgens wordt een korte synthese gegeven voor een niet-gespecialiseerd publiek.

De volgende onderzoeksvragen zijn voorafgaand aan de bureaustudie geformuleerd:

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op?

6.1 Synthese voor gespecialiseerd publiek

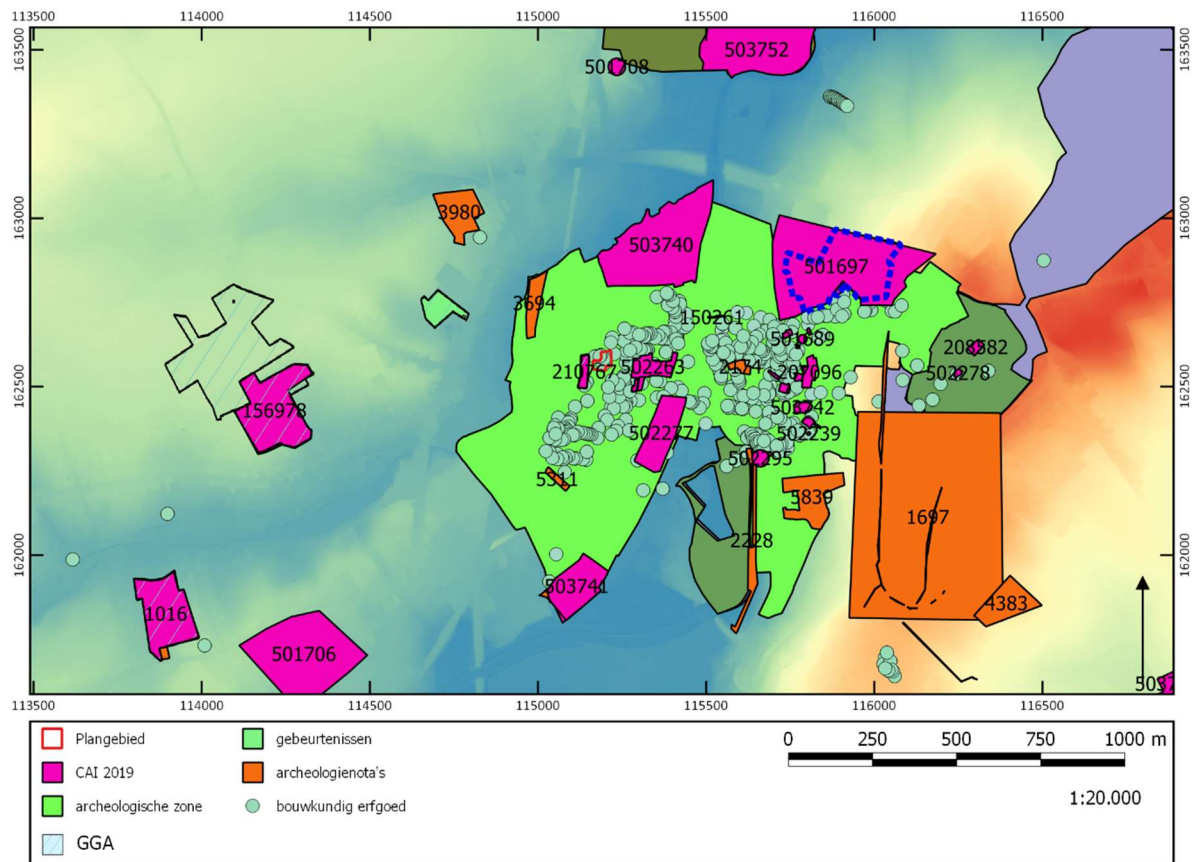
6.1.1 Samenvatting van de onderzoeksresultaten en beantwoording van de onderzoeksvragen

Om in te kunnen schatten wat het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het plangebied is, zijn de historische kaarten, de bodem- en geo(morfo)logische kaarten en luchtfoto's bekeken en zijn verschillende inventarissen (waaronder de CAI) en historische/archeologische bronnen geraadpleegd (**onderzoeksvragen 1-2**).

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied gelegen is op een ondergrond bestaande uit tertiaire kleiige sedimenten. Deze komen voor tot ca. 5,6 m -mv. Tijdens de laatste ijstijd zijn hierop zandige en lemige sedimenten afgezet. Wat voor bodem zich hier ontwikkelde, is onbekend. Het plangebied bevindt zich immers in een bebouwde zone waarin de bodem geen oorspronkelijke bodemopbouw meer kent. Daarnaast is het terrein op ca. 260 m afstand ten oosten van de Dender gelegen. Hierdoor helt het plangebied af in zuidoostelijke richting van een hoogte van ca. 26,7 m +TAW naar een hoogte van ca. 25,6 m +TAW. Dit hoogteverschil is te wijten aan de natuurlijke glooiing van het landschap en de Dender die ten oosten van het terrein stroomt.

Historisch gezien is de ontwikkeling van Geraardsbergen te plaatsen in de middeleeuwen. Talrijke vondsten uit deze periode binnen de historische stadskern wijzen inderdaad op bewoning in die tijd in de regio van het plangebied. Vanuit de historische kaarten is gebleken dat het gebied reeds sinds de 16^e eeuw bebouwd is en

dat het huidige gebouw met huisnummer 60 en 62 van 1636 dateert. De andere woning met huisnummer 64 is van recentere oorsprong. Momenteel bevinden er zich dus drie woningen op het terrein met achteraan een grote tuin.

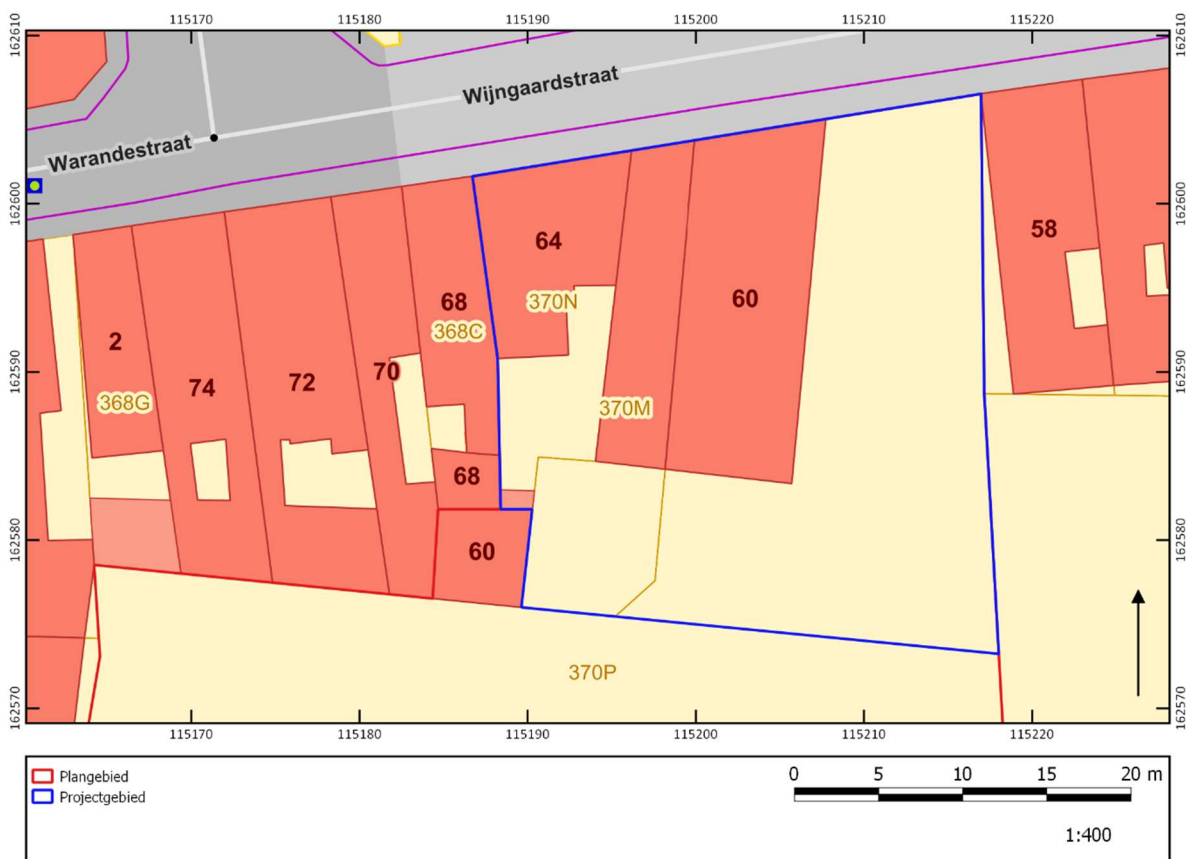

Figuur 35. CAI-locaties geplot op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II. ©LARES

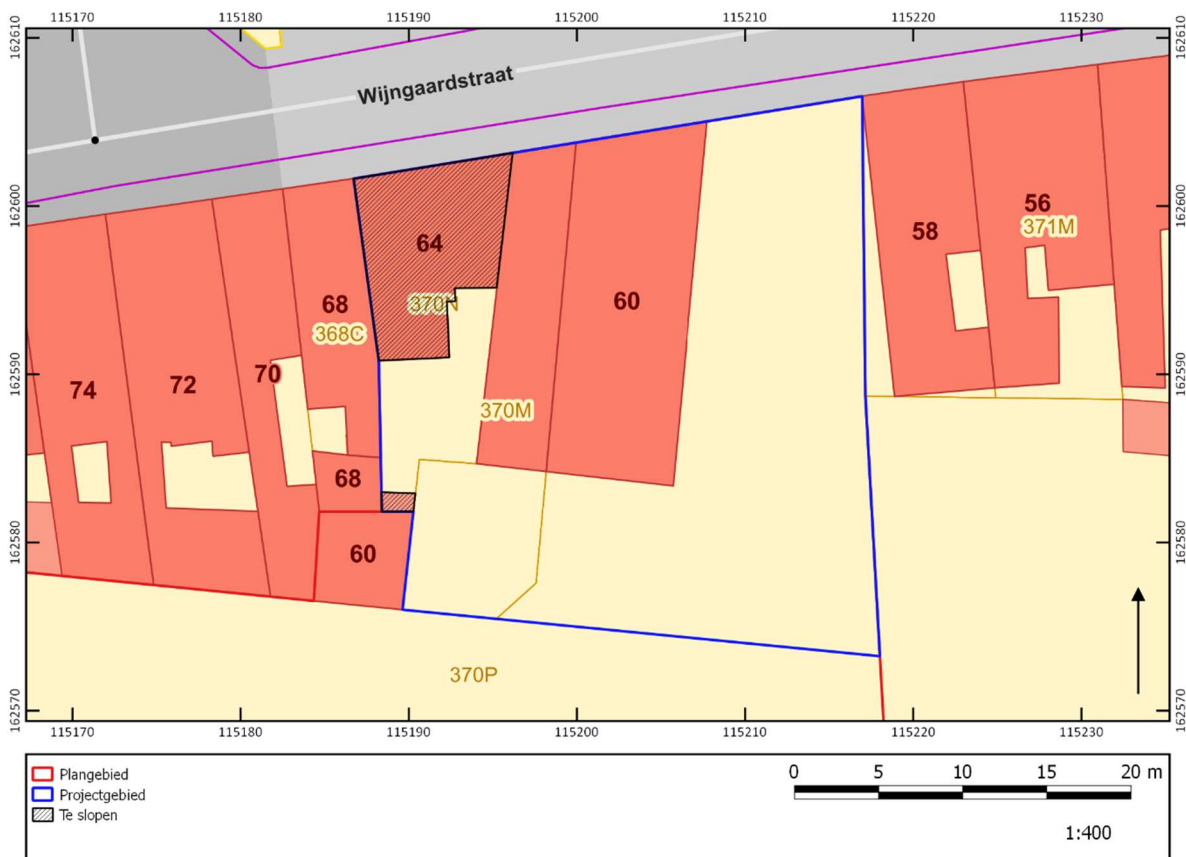
6.1.2 Impact van vroegere en geplande werken

Binnen het plangebied staan momenteel drie woningen en twee kleine bijgebouwen (fig. 36). De woning met huisnummer 60 en 62 is een gekarteerd bouwkundig erfgoed dat uit 1636 dateert. De andere woning, met huisnummer 64, is van een recentere oorsprong. Aan de perceelgrens met de woning met huisnummer 68 staan nog twee kleine bijgebouwen, waarvan één bij de woning met huisnummer 60 hoort en één bij de woning met huisnummer 64. Het overige, achterliggende gedeelte van het terrein is onbebouwd en in gebruik als tuin.

Op bovenstaande afbeelding (fig. 36) is de zone waarbinnen de geplande werken zullen plaatsvinden, aangeduid in het donkerblauw. Deze geplande werken bestaan onder andere uit het slopen van de woning met huisnummer 64 en een klein bijgebouwtje aan de perceelgrens (fig. 37). Deze structuren worden zowel bovengronds als ondergronds gesloopt wat een verstoring van het bodemarchief met zich zal meebrengen, aangezien de woning ook deels onderkelderd is. De oppervlakte van deze sloopwerken bedraagt in totaal 81 m² van de woning en ca. 2 m² van het bijgebouwtje.

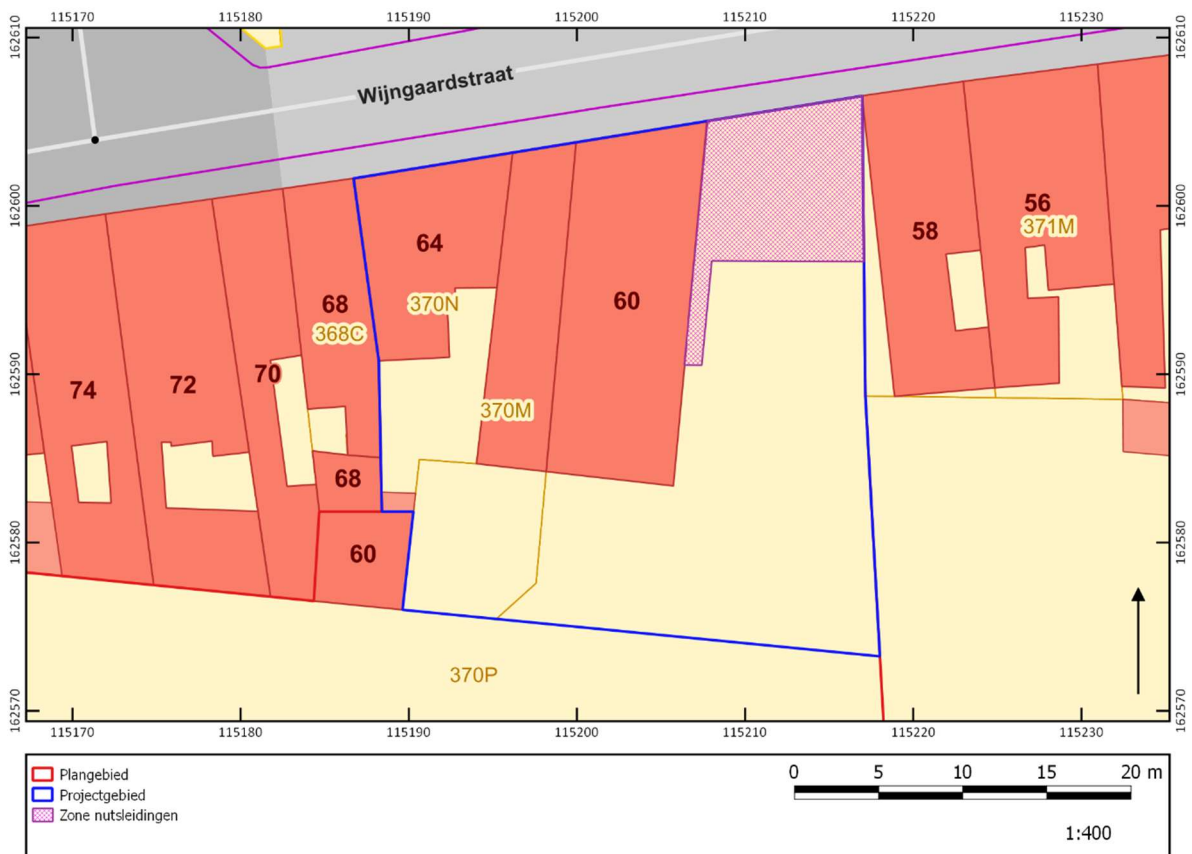

Figuur 36. Huidige situatie binnen plangebied met afbakening projectgebied. ©LARES

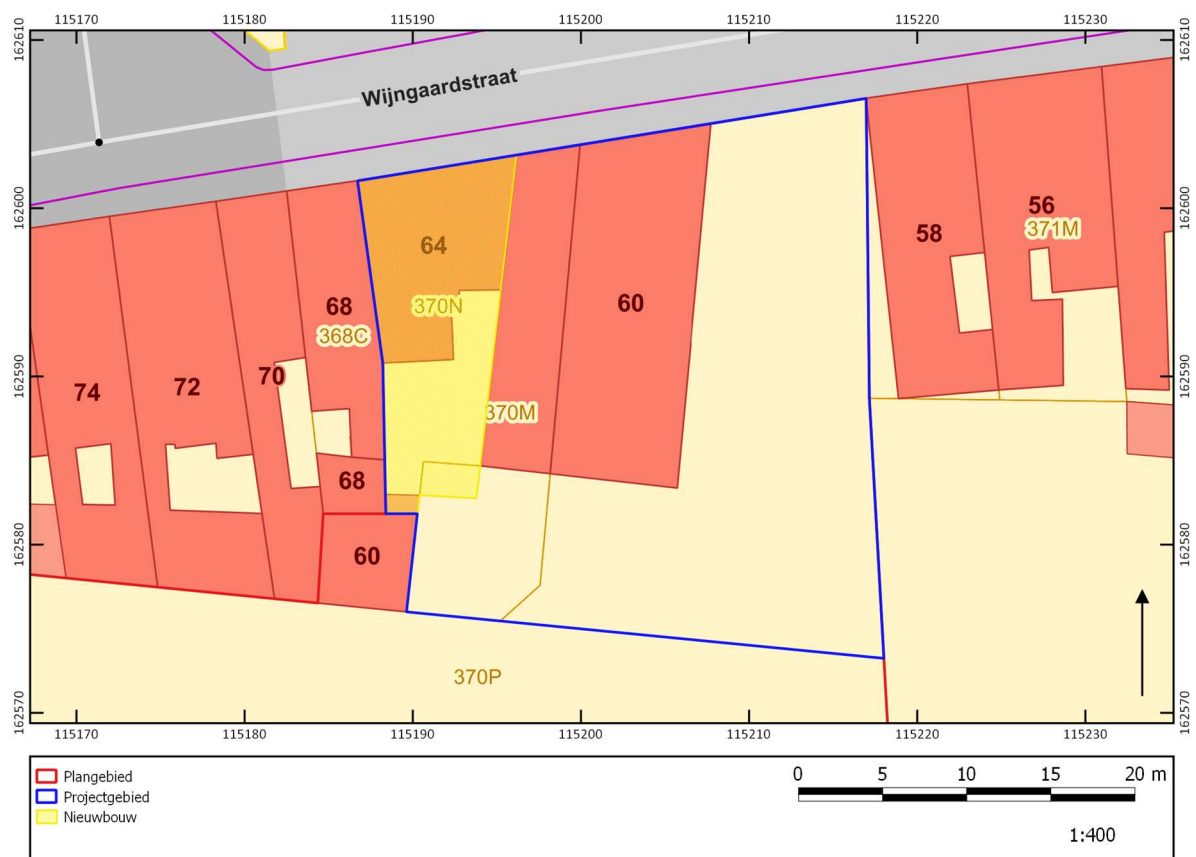
Figuur 37. Aanduiding van de te slopen structuren. ©LARES

Nadien zullen de nutsleidingen aangelegd worden. Deze worden zowel in de nieuwbouw als in de bestaande bebouwing aangelegd. Hierbij worden ook twee septische putten, een regenwaterput en een infiltratievoorziening voorzien. Eén van deze septische putten wordt ter hoogte van de nieuwbouw ingegraven, de andere voorzieningen worden ter hoogte van de oprit aan de oostelijke zijde van het projectgebied aangelegd (fig. 38). De putten zullen hierbij op een minimumdiepte van ca. 155 cm ingegraven worden waardoor ook hier het bodemarchief grondig verstoord zal worden. De infiltratievoorziening wordt op een diepte van maar ca. 60 cm -mv aangelegd, maar kan eveneens een verstoring van de bodem veroorzaken.

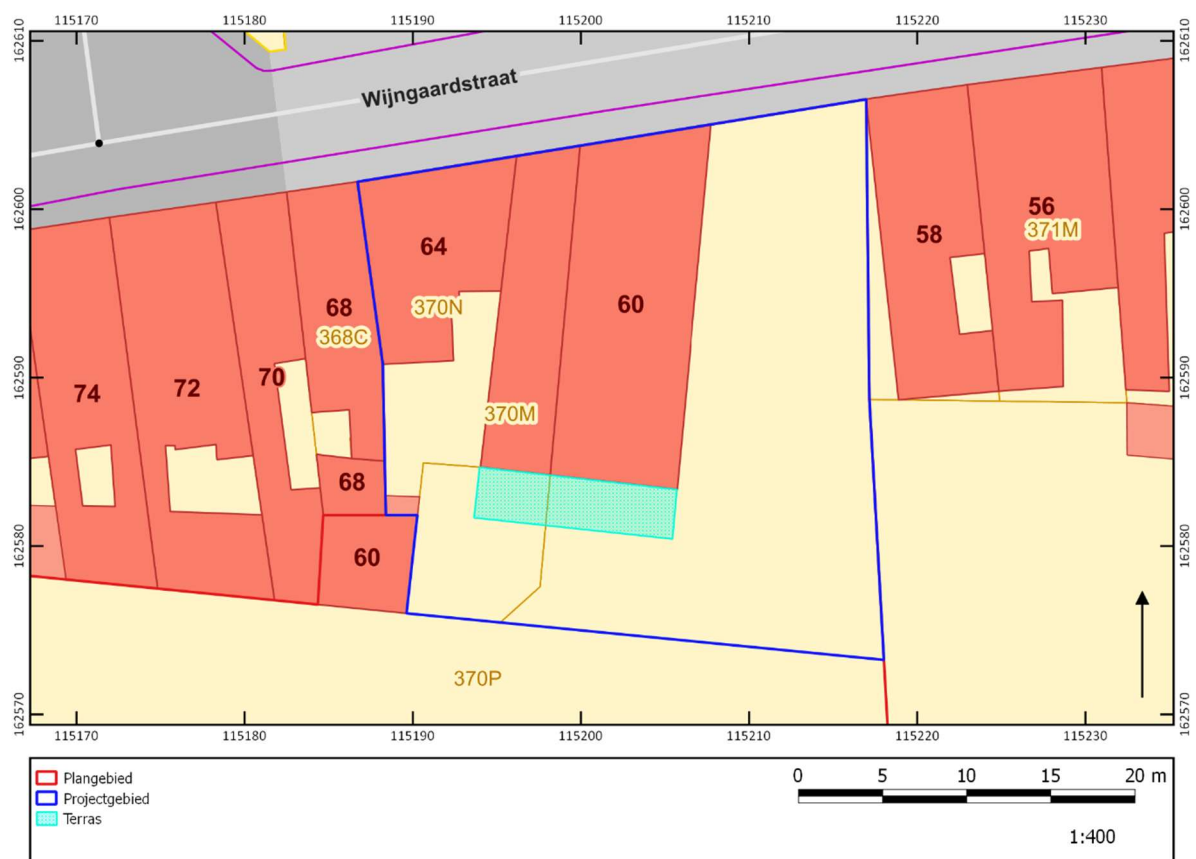

Figuur 38. Aanduiding zone met nutsleidingen. ©LARES

Nadat alle voorbereidende werken afgerond zijn, zal de nieuwbouw opgetrokken worden. Deze wordt niet meer onderkelderd maar gefundeerd op de vaste ondergrond op een diepte van ca. 70 cm -mv. Daarnaast wordt een vloerplaat op volle grond voorzien tot op een diepte van ca. 46 cm -mv. Deze nieuwbouw heeft een oppervlakte van ca. 142 m² wat ca. 59 m² groter is dan de huidige woning. Deze zone van 59 m² is momenteel onbebouwd en mogelijk nog onverstoord, waardoor er van uitgegaan moet worden dat deze zone grondig verstoord zal worden door de geplande nieuwbouw (fig. 39).

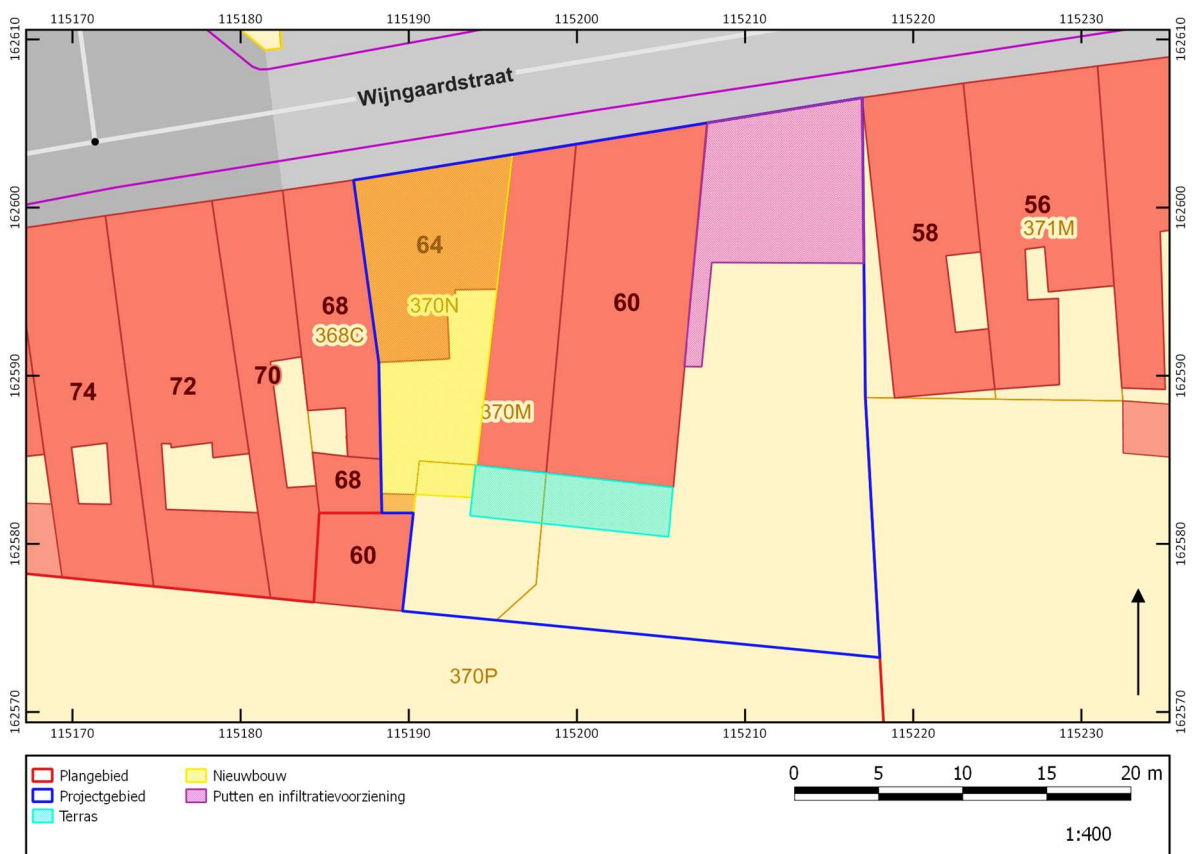
Figuur 39. Aanduiding zone nieuwbouw. ©LARES

Figuur 40. Aanduiding zone terras. ©LARES

Tot slot zal er achteraan deze nieuwbouw een waterdoorlatend houten terras op tegel dragers voorzien worden, een verhard terras voor privégebruik en een parking aan de oostelijke perceelgrens in een waterdoorlatend grindbed. Het houten terras en de aanleg van de parking brengt weinig tot geen verstoring van de bodem met zich mee. De aanleg van het verhard terras daarentegen, dat een oppervlakte heeft van ca. 35 m², kan een verstoring van het bodemarchief teweeg brengen (fig. 40). De diepte van de aanleg van dit terras is echter onbekend waardoor de graad van verstoring moeilijk ingeschat kan worden.

Op basis van de beschrijving van de geplande werken zijn bijgevolg drie zones afgebakend die in aanmerking komen voor vervolgonderzoek (fig. 41) wegens de grote verstoring die ze teweeg brengen. Het gaat hierbij om de zone waar de nieuwbouw opgetrokken wordt, waar het verhard terras wordt aangelegd en waar de septische put, de regenwaterput en de infiltratievoorziening voorzien wordt.

Figuur 41. Afbakening zones vervolgonderzoek. ©LARES

6.1.3 Potentiebepaling, kennisvermeerderingspotentieel en aanbeveling

Potentiebepaling

Op basis van de landschappelijke situatie van het plangebied kan wel gesteld worden dat er een gradiëntsituatie aanwezig is: het plangebied zelf ligt in de Dendervallei terwijl in het oosten hogere delen in het landschap voorkomen. Op ca. 260 m ten oosten

van het plangebied stroomt de Dender. Een dergelijke situatie zou in principe aantrekkelijk zijn voor de jager-verzamelaars uit het paleo- en mesolithicum. Echter, het plangebied en dan voornamelijk het projectgebied is al enkele eeuwen bebouwd waardoor het bodemarchief niet meer intact is en vuursteenresten niet meer intact zullen voorkomen of zelfs verdwenen zullen zijn. Bijgevolg wordt een lage kans vooropgesteld voor het aantreffen van resten uit deze periode.

Vanaf het neolithicum wordt de landbouw geïntroduceerd. De aanwezigheid van vruchtbare gronden zijn hiervoor erg aantrekkelijk. In de omgeving van het plangebied zijn voornamelijk resten uit de middeleeuwen bekend. De kans op het aantreffen van vondsten vanaf de vroege middeleeuwen kan bijgevolg als middelhoog benoemd worden, hoewel ook sporen vanaf het neolithicum zouden kunnen voorkomen binnen het plangebied. Deze middelhoge potentie loopt evenwel door tot en met de nieuwe en nieuwste tijd zoals ook blijkt uit de CAI-locaties. Vondsten kunnen bestaan uit stenen, metalen of ceramische resten. Verder kunnen ook sporen als paalsporen, haardsporen of kuilen voorkomen. Onder het maaiveld zullen de resten en sporen zich in context bevinden.

Vanaf de nieuwe tijd is op basis van historische kaarten te zien dat het plangebied nog steeds bebouwd was. Bijgevolg kunnen bewoningsresten vanaf de nieuwe tijd verwacht worden binnen het plangebied. Bijgevolg dient er een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische resten vooropgesteld te worden. Er kunnen structuren, sporen of andere resten onder het maaiveld aangetroffen worden die met bewoning in verband gebracht kunnen worden.

Kennisvermeerderingspotentieel

Er zijn voldoende argumenten om te stellen dat het plangebied zich in een archeologisch interessante zone bevindt. Het terrein is immers binnen de historische stadskern van Geraardsbergen gelegen en het plangebied en de aangrenzende terreinen waren minstens vanaf de 16^e eeuw gedeeltelijk bebouwd. Bijgevolg kunnen resten en structuren van deze historische bebouwing binnen het plangebied voorkomen.

Bovendien is ook gebleken dat het plangebied een archeologisch interessante situering kent naar analogie met gekende archeologische sites binnen en buiten de historische stadskern en met name in verband met de middeleeuwse evolutie van Geraardsbergen. Dit sluit echter niet uit dat er ook resten van oudere perioden aangetroffen kunnen worden.

Verder archeologisch onderzoek binnen het plangebied zou dus meer informatie kunnen opleveren over de menselijke aanwezigheid in dit gebied. Het kennisvermeerderingspotentieel wordt als groot ingeschat. Tot nu toe is het beeld over het verleden in het gebied nabij het plangebied toegespitst op de middeleeuwen, nieuwe tijd en nieuwste tijd. Het potentieel op het aantreffen van resten uit dezelfde of andere perioden maken het interessant om bij aanwezigheid van archeologische resten de hiaten in de kennis van de regio op te vullen.

Aanbevelingen

Vanuit de bureaustudie kan geconcludeerd worden dat er voor dit terrein sprake is van een middelhoge potentie wat betreft de periode neolithicum tot en met de nieuwste tijd. Anderzijds bestaat de kans dat de historische bebouwing de bodem hier al verstoord heeft waardoor ook een eventuele archeologische site verstoord kan zijn. Verder archeologisch vooronderzoek binnen een afgebakende zone van het plangebied om beter de archeologische potentie van dit terrein in te kunnen schatten, wordt raadzaam geacht vanuit een kosten-batenanalyse, waarbij rekening is gehouden met de inspanning van verder onderzoek in functie van kennisvermeerdering. In het programma van maatregelen wordt onderbouwd welke typen vooronderzoek aangewend moeten worden.

Indien uit het vooronderzoek blijkt dat een opgraving noodzakelijk is, dient rekening gehouden te worden met de uitvoering van de opgraving, alsook de uitwerking van de opgravingsresultaten, het uitvoeren van natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie en restauratie. De specifieke invulling van de uitwerking van de opgravingsresultaten, van het natuurwetenschappelijk onderzoek en van de conservatie en restauratie zullen in het programma van maatregelen van de nota van het onderzoek in uitgesteld traject worden vastgelegd.

Literatuur

Geraadpleegde literatuur

GYSELING M. 1960: Toponymisch Woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (voor 1226).

VAN RANST E. & SYS C. 2000: Eenvoudige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20.000), Gent.

Geraadpleegde websites

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<http://www.geopunt.be/>

www.cartesius.be

<https://geo.onroenderfgoed.be>

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding	aanmaakdatum origineel/afbeelding
2020F233	1	Kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	onbekend	1:20.000	Juli 2020
2020F233	2	Technische tekening	Inplantingsplan bestaande toestand	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	3	Technische tekening	Fundering- en kelderplan bestaande toestand	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	4	Technische tekening	Doorsnede te slopen structuren	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	5	Technische tekening	Doorsnede te slopen structuren	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	6	Technische tekening	Grondplan te slopen structuren	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	7	Technische tekening	Fundering- en kelderplan nieuwe toestand	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	8	Technische tekening	Doorsnede noordkant	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	9	Technische tekening	Doorsnede zuidkant	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	10	Technische tekening	Doorsnede westkant	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	11	Technische tekening	Grondplan gelijkvloers nieuwe toestand	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	12	Technische tekening	Grondplan 1 ^e verdiep nieuwe toestand	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	13	Technische tekening	Grondplan 2 ^e verdiep nieuwe toestand	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	14	Technische tekening	Bovenaanzicht nieuwe toestand	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	15	Technische tekening	Inplantingsplan nieuwe toestand	Onbekend	Onbekend	Juli 2020
2020F233	16	Historische kaart	Uitsnede uit de stedenatlas van Jacob van Deventer (1545-1575) met aanduiding plangebied	Onbekend	Onbekend	1545-1575
2020F233	17	Historische kaart	Kaart van Sanderus (1586-1664)	Onbekend	Onbekend	1586-1664
2020F233	18	Historische kaart	uitsnede uit Frickxkaart (1744) met aanduiding plangebied	Onbekend	1:50.000	1744
2020F233	19	historische kaart	Uitsnede uit de Villaretkaat (1745-1748) met aanduiding plangebied	onbekend	1:10.000	1745-1748
2020F233	20	historische kaart	uitsnede uit Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding plangebied	onbekend	1:10.000	1771-1778
2020F233	21	historische kaart	uitsnede uit Atlas der Buurtwegen (1841) met aanduiding plangebied	onbekend	1:10.000	1841
2020F233	22	historische kaart	uitsnede uit Vandermaelenkaart (1845-1854) met aanduiding plangebied	onbekend	1:10.000	1845-1854
2020F233	23	topografische kaart	Topografische kaart van België van 1904	Onbekend	Onbekend	1904
2020F233	24	orthofoto	luchtfoto uit 1971 met aanduiding plangebied	onbekend	1:4.000	1971
2020F233	25	orthofoto	luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding plangebied	onbekend	1:4.000	1979-1990
2020F233	26	Orthofoto	Luchtfoto uit 2000-2003 met aanduiding plangebied	Onbekend	1:2.000	2000-2003
2020F233	27	orthofoto	luchtfoto uit 2019 met aanduiding plangebied	onbekend	1:2.000	2019
2020F233	28a	terreindoorsnede	terreindoorsnede	onbekend	onbekend	Juli 2020
2020F233	28b	hoogtekaart	hoogteligging van plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	onbekend	1:20.000	Juli 2020
2020F233	29	bodemkaart	uitsnede tertiair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	Juli 2020
2020F233	30	bodemkaart	uitsnede quartair geologische kaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:20.000	Juli 2020
2020F233	31	bodemkaart	uitsnede bodemkaart met aanduiding plangebied	onbekend	1:5.000	Juli 2020

2020F233	32	bodemkaart	uitsnede potentiële erosiekaart (2017) met aanduiding plangebied	Onbekend	1:10.000	Juli 2020
2020F233	33	bodemkaart	uitsnede bodembedekkingskaart met aanduiding plangebied	Onbekend	1:5.000	Juli 2020
2020F233	34	archeologische kaart	CAI-locaties in de omgeving van het plangebied	Onbekend	1:10.000	Juli 2020
2020F233	35	analysekaart	CAI-locaties geplot op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	Onbekend	1:20.000	Juli 2020
2020F233	36	Archeologische kaart	Huidige situatie binnen plangebied	Onbekend	1:400	Juli 2020
2020F233	37	Archeologische kaart	Aanduiding zone te slopen structuren	Onbekend	1:400	Juli 2020
2020F233	38	Archeologische kaart	Aanduiding zone nutsleidingen	Onbekend	1:400	Juli 2020
2020F233	39	Archeologische kaart	Aanduiding zone nieuwbouw	Onbekend	1:400	Juli 2020
2020F233	40	Archeologische kaart	Aanduiding terras	Onbekend	1:400	Juli 2020
2020F233	41	Archeologische kaart	Aanduiding vervolgonderzoek	Onbekend	1:400	Juli 2020